Anton ÇEHOV

Martı

Türkçesi
T. Yılmaz Öğüt

Mitos Boyut

TİYATRO / OYUN DİZİSİ 579

Bu kitaptaki oyunun
Fikir ve Sanat Eserleri Yasasından
ve yasalardan kaynaklanan tüm hakları
yazara ve çevirmenine aittir.
Yayınlanan oyunların sahnelenmesi,
oynanması, herhangi bir amaçla
eserlerden yararlanılması ancak
eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu eserden yararlanacak
kişi veya kurumlarla, kuruluşların
çevirmenin ajansı olan
Yayınevimize başvurmaları zorunludur.

Çevirinin Türkiye Yayın ve Sahneleme Hakları:
© Copyright, TEM Yapım Yayıncılık Ltd., 2017

Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları
Oyun Dizisi 579

Anton Çehov / Martı / Çev. T. Yılmaz Öğüt

1. Basım: 2017

Baskı: Mutlu Basım.-Topkapı-İstanbul; Tel 212. 577 72 08
Davutpaşa Cad. Güven İşmerkezi, C Blok No. 256

Mitos-Boyut®
TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.
Osmanlı Sokağı 18/12. Osmanlı İşmerk. Taksim- Beyoğlu, 34437 İST.
Tel: 212. 249 87 37-38; Fax: 212. 249 02 18
E.posta: mitosboyut@gmail.com
web: www.mitosboyut.com.tr

Mitos-Boyut® + OYUN DİZİSİ 579

ANTON ÇEHOV

MARTI

[Чайка / Çayka]

Komedi, 4 Perde

Türkçesi
T. Yılmaz Öğüt

Mitos Boyut

KİŞİLER

İRİNA NİKOLAYEVNA ARKADİNA
(Kocasının soyadıyla: Trepleva) Oyuncu.

KONSTANTİN GAVRİLOVİÇ TREPLEV
İrina Nikolayevna'nın oğlu, genç bir erkek.

PYOTR NİKOYLAYEVİÇ SORİN
İrina Nikolayevna'nın ağabeyi.

NİNA MİHAYLOVNA ZAREÇNAYA
Zengin bir çiftlik sahibin genç kızı

İLYA AFANASYEVİÇ ŞAMRAYEV
Emekli üsteğmen, Sorin çiftliğinin kâhyası

POLİNA ANDREYEVNA
İlya Afanasyeviç'in karısı.

MAŞA
Şamrayev'in kızı.

BORİS ALEKSEYEVİÇ TRİGORİN
Yazar.

YEVGENİ SERGEYEVİÇ DORN
Doktor

SEMYON SEMYONOVİÇ MEDVEDENKO
Öğretmen.

YAKOV
İşçi.

AŞÇI

HİZMETÇİ KIZ

Oyun, Sorin'in çiftliğinde geçer.
3. ile 4. Perde arasında iki yıllık zaman vardır.

1. PERDE

Sorin çiftliği bahçesinin bir bölümü. İki yanı ağaçlı geniş bir yol, ilerideki göle doğru uzanır. Kurulmuş bir amatör sahne gölün görünmesine engel olmaktadır. Sahnenin sağında ve solunda fundalıklar. Birkaç sandalye ve küçük bir masa.

Güneş az önce batmıştır. Amatör sahnenin perdesi kapalıdır. Perde arkasında Yakov ve öteki işçiler çalışmaktadır. Öksürük ve çekiç sesleri işitilir.

Gezintilerinden dönen Maşa ve Medvedenko soldan girer.

MEDVEDENKO Niçin hep siyah giyiyorsunuz?

MAŞA Kayıp yaşamımın yasını tutuyorum. Mutsuzum.

MEDVEDENKO Neden? Hiç anlamıyorum... Sağlığınız yerinde, babanız gerçi zengin biri değil ama parasız da sayılmaz. Size göre ben daha zorluk içindeyim. Ayda tam yirmi üç Ruble maaş alıyorum, üstelik bundan emeklilik kesintisi de yapılıyor. Ama yine de yas tutmuyorum.

(Otururlar)

MAŞA Bu paraya bağlı bir şey değil. Yoksul biri de mutlu olabilir.

MEDVEDENKO Teoride öyle belki ama pratikte durum hiç de öyle değil. Bakın, yirmi üç Ruble ile beş kişi geçinmek zorundayız; ben, annem, iki kız kardeşim ve bir küçük erkek kardeşim. Yemek içmek zorunlu değil mi? Çay şeker ihtiyacı yok mu? Tütün de var. Nasıl çıkacaksın bu işin içinden?

MAŞA *(Sahneye bakar)* Oyun nerdeyse başlayacak.

MEDVEDENKO Evet. Zareçneya oynayacak Konstantin Gavriloviç'in yazdığı eseri. Birbirlerini seviyorlar,

bugün gönülleri bu sanat eserinde birleşmiş olacak. İkimizin gönlünde birleşen böyle bir ortak nokta yok ne yazık ki... Sizi seviyorum, bu özlem yüzünden evde kalamıyorum. Her gün altı verst* yolu yürüyerek buraya geliyor sonra aynı yolu geri dönüyorum. Geliyorum da beni burada ne bekliyor peki? Sizin kayıtsızlığınız. Mantıklı tabii. Param yok, kalabalık da bir ailem var. Karnını doyurmakta zorlanan bir adamla kim evlenmek ister...

MAŞA Saçma. *(Enfiye çeker)* Sevginiz beni etkiliyor, ancak karşılık veremiyorum. Hepsi bu... *(Enfiye tabakasını uzatır)* Buyurun.

MEDVEDENKO Teşekkür ederim.

(Kısa bir ara)

MAŞA Hava boğucu, bu gece kesin fırtına çıkacak. Ya felsefe yapıyor ya da para konuşuyoruz. Size göre yoksulluktan daha vahim bir şey olamaz. Bana göre paçavralarla dolaşmak ve dilenmekten de bin kat kötü şeyler var. Ne var ki siz bunu anlayamazsınız...

(Sağdan Sorin ve Treplev girer)

SORİN *(Bastonuna dayanarak)* Ah sevgili dostum, bu köy yaşamı bana göre değil, asla da olmayacak. Dün saat onda yattım, bugün saat dokuzda kalktığımda bana sanki beynim kafatasıma yapıştırılmış gibi geldi ya da ona benzer bir şey işte... *(Güler)* Öğle yemeğinden sonra tekrar yatıp uyudum. Şimdi kendimi kâbuslardan çıkmışım gibi çok bitkin hissediyorum, sonuçta...

TREPLEV Sen şehirde yaşamalısın, dayı. *(Maşa ve Medvedenko'yu görür)* Oo, başlayacağı zaman haber vereceğimi söylemiştim ben size. Hadi şimdi, lütfen gidin buradan.

SORİN *(Maşa'ya)* Marya İlyiniçna, bana bir iyilik yapın

* Verst: Dönemin uzunluk ölçüsü birimi. (1 verst=1.066 Km.)

da babanıza söyleyin, şu köpeği serbest bıraksın. Kız kardeşim onun uluması yüzünden bütün gece uyuyamadı.

MAŞA Babamla kendiniz konuşursunuz. Benim işim değil o. *(Medvedenko'ya)* gidelim biz.

MEDVEDENKO *(Treplev'e)* Başladığınızda bize haber verirsiniz tabii.

(İkisi çıkar)

SORİN Demek ki köpek bütün gece yine uluyacak. Daima aynı şey... O kadar istesem de bu köy yaşamının tadını çıkaramıyorum. Dört haftalık izin alır dinlenmeye gelirsin ama geldiğinde bu tür olumsuzluklar seni o kadar canından bezdirir ki daha ilk günden geri dönmek istersin. *(Güler)* Eskiden hep memnun ayrılırdım buradan... Emekli de olduk, bilmiyorum şimdi nereye gideyim. Beğensem de beğinmesem de artık burda kalmak zorundayım.

YAKOV *(Treplev'e)* Biz yüzmeye gidiyoruz, Konstantin Gavriliç.

TREPLEV Peki ama on dakika sonra burada olun. *(Saatine bakar)* Az sonra başlıyoruz.

YAKOV Baş üstüne.

(Çıkar)

TREPLEV *(Sahneye göz gezdirir)* İşte güzel bir tiyatro! Perde, birinci kulis, sonra ikincisi, sonra da boş alan... Dekor yok. Doğrudan göl ve ufkun görüntüsü... Perdeyi tam ay doğarken, saat sekiz buçukta açacağız.

SORUN Harika.

TREPLEV Tabii, Zareçnaya geç kalırsa bütün etki yok olur. Gelmesi de uzadı. Babası ve üvey annesi onu evde tutsak gibi kilitli tutuyor. *(Dayısının kravatını düzeltir)* Saçın sakalın darmadağınık. Tıraş olman gerekiyor...

SORİN *(Saçını tarar)* Hayatımın trajedisi işte... Genç-

liğimde de böyle ayyaş gibi dolaşırdım. Kadınlar hiç sevmediler beni. *(Oturur)* Neden annen bugün öyle sinirli acaba?

TREPLEV Neden mi? Canı sıkılıyor. *(Gider yanına oturur)* Kıskanıyor. Onun yerine Saretnaya oynayacak diye. Bana da, gösteriye de, benim oyunuma da karşı. Oyunumu gerçekten hiç tanımıyor ama nefret ediyor oyundan.

SORİN *(Güler)* Sadece kuruntu seninkisi...

TREPLEV Bu küçük sahnede kendi değil de Zareçnaya başarı kazanacak diye öfkeleniyor. *(Saatine bakar)* Annem tam bir psikolojik fenomendir. Yeteneklidir, akıllıdır bir roman için gözyaşı dökebilir; bütün Nekrasov[1] şiirlerini ezbere okur sana, hastalara melek gibi davranır. Ancak onun yanında Duse'yi[2] övmeye bir dene bakalım ne oluyor. O övülebilir, onun üzerine yazı yazılabilir, onun olağanüstü oyunculuk sergilediği 'Kamelyalı Kadın' rolüne hayran kalmak zorundasındır. Burada, bu köyde bütün eğlencelerden uzak kaldığı için sıkılıyor ve öfkeleniyor. ona göre hepimiz suçluyuz, hepimiz onun düşmanıyız. Ayrıca onun batıl inanışları da var. Yanan üç mum görmekten, on üç sayısından korkar. Cimridir. Odesa'da bankada yetmiş bin Ruble'si olduğunu gayet iyi biliyorum. Ama biri borç isteyecek olsa, hemen ağlayıp sızlar.

SORİN Annenin oyununu beğenmediğine takmışsın aklını; kendini üzüyorsun, rahat ol. O sana tapıyor.

TREPLEV *(Bir çiçeğin yapraklarını koparark)* Seviyor, sevmiyor, seviyor, sevmiyor... *(Güler)* Gördün bak, annem beni sevmiyor. Neden peki? O yaşamak

---

1. Nekrasov, Nikolay (1821-1878): Döneminin en popüler şairi.
2. Duse, Eleonora (1858-1924): Rusya'da tiyatrolarda oynamış, İtalyan kadın sanatçı. *Kamelyalı Kadın*'ın başrol oyuncusu.

istiyor, sevmek istiyor, renkli bluzlar giymek istiyor. Ama ben yirmi beş yaşımla ona her an genç olmadığını hatırlatıyorum. Ben yanında olmadığımda genç, ben yanına gelince yaşlı oluyor. İşte bu yüzden nefret ediyor benden. Ayrıca benim tiyatrodan hoşlanmadığımı da bilir. Onun için tiyatro, insanlığa ve kutsal sanata hizmet etmek demektir. Ancak benim için bugünün tiyatrosu çok sıradan ve basmakalıp bir iş. Perde açılır ve o sözde büyük yetenekler, sanatın bu üstün varlıkları, sahnedeki yapay ışığın altında bize insanların gizlice nasıl yiyip içtiklerini, seviştiklerini, nasıl davrandıklarını gösterirler. Bunları, saçma tablolar ve ifadelerle, dar görüşlü bir ahlaki anlayışıyla bize aşılamayı deniyorlar. Bunlar hep aynı şeyi, hep aynı şeyi tekrarlıyorlar. Dehşetli büyük bir korku... O zaman içimde, Maupassant'ın Eyfel Kulesi'nden kaçma isteği gibi bir istek uyanıyor ve kaçıyorum ben de...

SORİN Tiyatrosuz da olmaz ama...

TREPLEV Yeni biçimler gerekli bize. Yeni biçimler, yoksa tiyatro hiç olmasın bence. *(Saatine bakar)* Annemi seviyorum tabii, hem de çok. Ne var ki kör, dar kafalı bir yaşamın içinde. Sigara, içki içiyor, hep o yazarla gezip duruyor, adı gazetelerden hiç eksik olmuyor. Bu da beni hasta ediyor. Bazen, sıradan normal bir insanın o basit bencilliğine kapılıyorum. Keşke annem ünlü bir oyuncu olmasaydı diyorum, bu da beni üzüyor. Sıradan bir kadın olsaydı benim için daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Dayı, bu sana aptalca ve iç karartıcı gelmiyor mu? Ünlü yazarların, oyuncuların hepsi bizi ziyarete gelirlerdi, bu kalabalığın içinde onların düzeyinde olmayan, onun oğlu olarak benden başka kimse olmazdı. Ben de bundan çok acı duyardım. Ben kimim peki?

Üniversitenin üçüncü sömestrinden, denir ya, özel nedenler yüzünden ayrılmış biriyim. Yeteneği olmayan, parasız ve Kiev doğumlu bir küçük burjuva. Yani, gerçekten ünlü bir aktör olsa da, babam gibi... Orada dost sanatçıların arasında olduğumda, onların bana bakışlarındaki aşağılayıcılığı ve iğrençliği hissederdim.

SORİN Bu arada söyler misin, bu yazar nasıl bir insan? Onu anlamak mümkün değil. Konuşmuyor, hep susuyor.

TREPLEV Entellektüel, gösterişsiz, biraz da melankolik... Oldukça düzgün biri. Daha kırkında bile değil. ama çok ünlü ve yaşamda her şeyi tatmış... Sürekli bira içer ve yaşlı kadınları sever. Yazdıklarına gelince... Ne söyleyeyim... Hepsi hoş ve akılıca... ama... Tolstoy ve Zola'dan sonra Trigorin okumak da çekilmez.

SORİN Yazarları severim ben. Önceleri hep tutkuyla iki şey istemiştim: Evlenmek ve bir yazar olmak. İkisi de olmadı. Evet. En azından küçük bir yazar olabilseydim. Bu bile değerli bence.

TREPLEV *(Kulak kabartır)* Ayak sesleri işitiyorum... *(Dayısına sarılır)* Onsuz yaşayamam... Ayak sesleri bile çıldırtıyor beni...

(Koşarak Nina Zareçnaya'ya doğru gider)

Büyüleyici kadın, düşlerimin kraliçesi...

NİNA *(Heyecanlı)* Çok geç kaldım... Öyle değil mi...

TREPLEV *(Ellerini öper)* Hayır, hayır...

NİNA Bütün gün panik içinde huzursuzdum, babam beni göndermeyecek diye. Neyse ki üvey annemle bir yere gitti biraz önce. Gökyüzü kızarıyor, ay doğmak üzere. Atı çok koşturdum. *(Güler)* Çok sevinçliyim. *(Sorun'in ellerini kuvvetlice sıkar)*

SORUN *(Güler)* Gözler şişmiş... Ama niçin, neden bu!

NİNA Doğru, öyle... Baksanıza zor nefes alıyorum. Yarım saat sonra döneceğim, acele etmemiz gerekiyor. Rica ediyorum, beni geciktirmeyin. Babam burda olduğumu bilmiyor.

TREPLEV Evet, zaman kıymetli. Diğerleri gelmedi daha.

SORİN Hemen onları çağırmaya gidiyorum.

(Şarkı söyleyerek sağdan çıkarken) "İki asker Fransa'ya çıkarken" *(Durup çevresine bakar)* Bir kere şarkı söylerken Savcı yardımcısı arkadaş bana, "Sesiniz çok güçlü, ekselans!" demişti. Sonra biraz düşünüp eklemişti, "Ama çok çirkin." *(Gülerek çıkar)*

NİNA Babamla karısı beni buraya bırakmıyorlar. Burada bohem bir yaşamın var olduğunu iddia ediyorlar. Benim oyuncu olmamdan korkuyorlar. Ama gönlüm beni bu göle bir martı gibi çekiyor. İçim sizinle dopdolu. *(Çevresine bakınır)*

TREPLEV Yalnızız.

NİNA Sanırım biri var orada.

TREPLEV Kimse yok.

(Öpüşürler.)

NİNA Bu ne ağacı?

TREPLEV Karaağaç.

NİNA Niye böyle koyu renkte?

TREPLEV Akşam oldu, her şey kararıyor. Lütfen, erken gitmeyin.

NİNA Gitmek zorundayım.

TREPLEV Sizinle gelmek istesem? Bütün gece bahçede oturup pencerenize bakmak için.

NİNA Olmaz, bekçi farkına varır. Ayrıca Tresör henüz size alışkın değil, havlar hemen.

TREPLEV Sizi seviyorum, Nina.

NİNA Şşşşt...

TREPLEV *(Ayak sesini işitir)* Kim var orada? Sen misin Yakov?

YAKOJV *(Sahnede perdenin arkasından)* Evet, benim.

TREPLEV İşine devam et, zaman azaldı. Ay çıktı mı?

YAKOV Evet.

TREPLEV İspirto hazırlandı mı? Kükürt de? Kırmızı gözler aydınlandığında, kükürt kokusu yayılmalı. *(Nina'ya)* Sahneye geçiniz, her şey hazır. Heyecanlandınız mı?

NİNA Evet, çok. Annenizden o kadar korkmuyorum ama Trigorin burada olacak. Onun önünde oynamaktan son derece utanıyorum. Öyle ünlü bir yazar... Genç mi?

TREPLEV Evet.

NİNA Ne kadar olağanüstü hikâyeler yazıyor!

TREPLEV *(Soğuk)* Bilmem, hiç okumadım.

NİNA Sizin oyunuzda oynamak çok zor. Kahramanlar öyle canlı kişiler değil.

TREPLEV Canlı değiller mi? Yaşam, olduğu gibi ya da olması gerektiği gibi değil, tam tersine bizim hayalimizde canlandırdığımız gibi gösterilmeli.

NİNA Oyunda çok az hareket var. Hepsi yalnızca konuşma. Ayrıca hiç aşk yok. Aşk olmalı bence...

(İkisi de sahne arkasına geçerler. Polina ve Andreyevna ile Dorn girer)

POLİNA Rava çok rutubetli. Eve gidip lastik çizmelerinizi giyin.

DORN Bana göre çok sıcak.

POLİNA Kendinize hiç dikkat etmiyorsunuz. İnatçılık bu yaptığınız. Rutubetli havanın size ne kadar dokunacağını doktor olarak pekâlâ biliyorsunuz, ama bana acı çektirmek istiyorsunuz. Dün bütün akşam da özellikle oturdunuz terasta...

DORN *(Şarkı söyler)* "Gençliği yok ettiğinden söz etme hiç."*

---

* Nekrasov'un şiirinden bestelenmiş bir şarkı.

POLİNA İrina Nikolayena ile sohbetinize öyle dalıp gitmiştiniz ki soğuğa hiç dikkat etmediniz. İtiraf edin, ondan hoşlanıyorsunuz...

DORN Ellibeş yaşındayım.

POLİNA Evet ama erkek için çok yaşlı sayılmaz. Çok iyi durumdasınız ve kadınların hoşuna gidiyorsunuz.

DORN Aslında ne söylemek istiyorsunuz?

POLİNA Hepiniz kadın oyuncuların ayaklarına kapanmaya hazırsınız, hepiniz...

DORN *(Şarkı söylemeyi sürdürür)* "İşte yeniden karşındayım senin..."* Toplum, sanatçıları ticaret yapan kişilerden daha çok seviyorsa bu tamamen normaldir... Buna idealizm denir.

POLİNA Kadınlar hep âşık oldular size, sarılıp durdular boynunuza, bu da mı idealizm?

DORN *(Omuz silker)* Ne var bunda? Kadınlar beni her şeyden önce güvenilir bir doktor olarak severler. On, on beş yıl önce bütün bu bölgenin tek kadın doğum doktoru bendim. Ayrıca hep dürüst olmuşumdur onlara karşı.

POLİNA *(Onun elini tutar)* Sevgilim benim!

DORN Yavaş. Geliyorlar.

(Sorin'in kolunda Arkadina, sonra Trigorin, Şamrayev, Medvedenko ve Maşa girer)

ŞAMRAYEV O, Polttava'daki 1873 panayırında harika oynamıştı. Ne muhteşemdi... Peki biliyor musunuz, Komedyan Pavel Semyaniç Çadin'in nerede olduğunu? O eşsiz biriydi, Sadovski'den bile daha iyiydi, sevgili bayan. Nerdedir acaba?..

ARKADİNA Ben nerden bileceğim! Bunlar çok eskidendi. *(Oturur)*

ŞAMRAYEV *(İçini çeker)* Ah o eski Paşka Çapin! Onun benzeri günümüzde bulunmuyor artık. Tiyatro sana-

* Vasiliy İvonoviç Krasov'un (1810-1854) şiirinden bir şarkı.

tı bitmiş, tükenmiş durumda, İrina Nikolayevna. Eskiden meşe ağaçları vardı, bugünküler çirkin birer ağaç kütüğü.

DORN Göze çarpan yetenekler bugün oldukça az ama buna karşı ortalama oyuncular daha iyi bir düzeye geldiler.

ŞAMRAYEV Ben sanmıyorum. Tabii bu görüş meselesi... "De gustibus aut bene, aut nihil."*

(Treplevsahne arkasından gelir.)

ARKADİNA *(Oğluna)* Sevgili oğlum, ne zaman başlıyor?

TREPLEV Hemen. Sabredin, lütfen.

ARKADİNE *(Hamlet'ten)* "Oğlum, bakışlarını ruhunun derinliklerine yönelttin, ben orada öyle kanlı yaralar gördüm ki, ölümcül!"

TREPLEV *(Hamlet'ten)* "Niçin kendini kötülüğe terk ettin, aşkı cinayetin derinliklerinde aradın?"

(Sahne arkasından bir boru sesi gelir)

Sayın baylar bayanlar, başlıyoruz! Lütfen dikkatli olunuz. *(Kısa bir ara)* Oyun başlıyor. *(Bir değnekle yere vurur ve yüksek sesle konuşmaya başlar)* Ey geceleri bu gölün üzerinde gezinen saygıdeğer yaşlı gölgeler, uyutun bizleri ve rüyalarımızda bize iki yüz bin yıl içinde olacakları gösterin.

SORİN İki yüz bin yıl sonra hiçbir şey kalmayacak.

TREPLEV Peki, bırakalm da bu hiçbir şeyi bize göstersinler.

ARKADİNA İyi. Biz uyuyoruz.

(Perde açılır ve gölün canlı görünüşü çıkar ortaya. Ufukta Ay ve ayın suda yansımaları. Nina beyaz giysileriyle büyükçe bir kayanın üstünde oturmaktadır.)

NİNA İnsanlar, aslanlar, kartallar ve keklikler, boynuzlu geyikler, kazlar, örümcekler, sulardaki suskun balık-

*Latince. "Zevkler ya iyidir ya da hiç."

lar, deniz yıldızları ve gözle görülmeyen bütün varlıklar, kısacası bütün yaşam, bütün yaşam kendi hüzünlü döngülerini tamamlayıp söndüler. Artık binlerce yıldan beri yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı varlık bulunmuyor. Bu zavallı Ay, boşuna yakıp duruyor fenerini. Çayırlarda çığrışarak uyanan turnakuşları yok, ıhlamur korularında vızıldamıyor mayısböcekleri. Her yerde hava soğuk, soğuk. Ve her yer bomboş ve korkunç...

(Kısa bir ara)

Bütün canlı varlıkların vücutları toza dönüştü, sonsuz madde onları taşa, suya ve buluta çevirdi. Hepsinin ruhu tek ruhta birleşti: Evren ruhu, bu benim... ben. Büyük İskender'in de, Sezar'ın da, Shakespeare'in de Napolyon'un da ve en son sülüğe kadar hepsinin ruhu bendedir. İnsanların bilinci ile hayvanların içgüdüleri bende birleştiler Her şeyi hatırlıyorum, her şeyi, her şeyi, her şeyi... Her yaşamı kendimde yeniden kavrayıp sürdürüyorum.

(Bataklıktan çıkan gazların ve aldatıcı ışığın alevleri görünür)

ARKADİNA *(Yavaşça)* Dekadan* bir şey kokuyor bunda?

TREPLEV *(Yavaşça, sitem dolu bir tonla)* Anne!

NİNA Yapayalnızım. Konuşmak için ağzımı yüzyılda bir açarım ve sesim bu boşlukta kederle çınlar, beni hiç kimse duymaz... Siz de ey solgun alevler, duymuyorsunuz beni. Sabahları şafaktan önce çürüyen bitkilerden yükselir ve gün batımına kadar, düşüncesizce, bilinçsizce ve yaşam belirtisi göstermeden dolanır dursunuz. Sonsuz maddenin babası Şeytan, sizde yeni bir yaşam oluşur korkusuyla, sizin atomlarınızı

* Dekadan: (Fransızca) 19. yüzyıl sonlarında doğmuş, klasik düzenin dışına çıkmak isteyen ve simgecilik akımını hazırlayan sanatçılara verilen ad.

sürekli değiştirir. Durmadan değişirsiniz siz de. Evrende değişmeyen olarak yalnızca ruh kalır.

(Kısa bir ara)

Derin bir kuyuda tutsak olarak kalmış gibiyim. Beni ne bekliyor, bilmiyorum. Sadece şunu biliyorum: Bütün güçlerin kaynağı olan Şeytan'la savaşta kazanan ben olacağım. Sonra madde ve ruh harika bir uyumla birbirlerine karışacak ve dünyevi iradenin egemenliği başlamış olacak. Bu yavaş yavaş ve kademeli olarak binlerce binlerce yılların sonunda, dünya Ay ve parlak Sirius toza dönüştükten sonra olacak. O zamana kadar yalnızca dehşet, korku, panik egemen olacak.

(Sessizlik. İki kırmızı nokta ışık göl üzerinde belirir)

İşte benim kudretli düşmanım Şeytan yaklaşıyor. Onun iğrenç kar kırmızı gözlerini görüyorum.

ARKADİNA Kükürt koku. Bilerek mi yapıldı?

TREPLEV Evet, tabii.

ARKADİNA *(Güler)* Güzel bir efekt doğrusu.

TREPLEV Anne!

NİNA Onun yalnızlıktan canı sıkılıyor!

POLİNA *(Dorn'a)* Şapkanızı çıkardınız. Üşüteceksiniz.

ARKADİNA Doktor, sonsuz maddenin babası Şeytan'ın önünde çıkardı şapkasını!

TREPLEV *(Kızgınlıkla bağırır)* Oyun sona erdi! Final! Perde!

ARKADİNA Kızacak ne var?

TREPLEV Tamam! Perde! Çabuk olun! *(Tepinerek)* Perde! *(Perde kapanır)* Özür dilerim, suç bende, oyun yazıp sahne üzerinde canlandırmanın çok az sayıdaki seçilmiş kişinin tekelinde olduğunu gözden kaçırmışım. Tekelinizi kırıp gücendirdim sizi. Ben... bana...

(Bir şeyler söylemek ister ancak yapamaz ve elini sal-

layıp soldan çıkar)

ARKADİNA Ne oldu buna?

SORİN Sevgili İrina, genç birinin onuruyla böyle oynanmaz!

ARKADİNA Ne söyledim ki ben ona?

SORİN İncittin, kırdın onu.

ARKADİNA Kendisi söylemişti ya bütün bunların şaka olduğunu bize. Ben de şaka yaptım işte.

SORUN Ne de olsa...

ARKADİNA Yazdığı, birden görkemli büyük bir eser oldu. Rica ediyorum, bu maskaralıklar, bu kükürt kokuları şaka değilmiş de tam tersine bu yaptığı sanatsal bir gösteriymiş ha... O bize, nasıl oyun yazılacağını, nasıl oynanacağını öğretmek amacında. Basit ve can sıkıcı! Bana karşı devamlı bu kırıcı tavırları, sataşmaları canımı sıkıyor. Kaprisli, kibirli küçük bir genç o.

SORİN Seni memnun etmek istedi.

ARKADİNA Memnun mu etmek? Peki niçin normal, mantıklı bir oyun yazmayı seçmiyor, niçin dekadan aptallıkları dinleme zorunda bırakıyor beni? Şaka olsa uyum sağlamaya hazırım. Bu kibir ne olur: Yeni bir biçim geliyor, sanatta yeni bir dönem başlıyor... Ancak ben yeni bir biçim görmüyorum, aslında onun karakteri bozuk.

TRİGORİN Herkes istediği gibi, yeteneğine göre yazmakta serbesttir.

ARKADİNA İsteğine ve yeteneğine göre yazsın ama beni de rahat bıraksın.

DORN Jupiter öfkeleniyorsun.*

ARKADİNA Jupiter değil kadınım ben. *(Bir sigara yakar)* Öfkelenmedim, beni üzen genç birinin vaktini böyle anlamsız şeylere harcıyor olması. Onu

* Eski bir deyime gönderme: "Jupiter öfkelendi, demek ki haksız."

incitmek istememiştim.

MEDVEDENKO Ruhla madde arasında bir uyuşmazlık olduğunu kabul eden bir dayanak yok. Çünkü belki de Ruh doğrudan bütün madde atomlarının toplamıdır. *(Trigorin'e heyecanla)* Ne dersiniz biri biz öğretmenlerin yaşamı üzerine bir oyun yazmalı ve sahneye koymalı. Çok zor bir yaşam koşullarımız var, çok zor...

ARKADİNA Bu doğru... Biz şimdi neden oyunlarda atomlardan konuşuyoruz, bu güzel akşamda! İşitiyor musunuz şarkı sesleri geliyor! *(Dinler)* Ne güzel! *(Kısa bir ara)*

POLİNA Karşı kıyıdan geliyor.

ARKADİNA *(Trigorin'e)* Yanıma otursanıza. On on beş yıl önce bu gölde her gece müzik ve şarkı sesleri olurdu. Bizim kıyıda altı malikâne var. Şimdi o kahkahaları, o eğlenceleri, atış talimlerini ve bitip tükenmeyen aşk ilişkilerini iyi hatırlıyorum... Bu altı malikânenin içinde, bu ilişkilerin en şanslı kahramanı o vakit *(Dorn'u işaret eder)* Doktor Yevgeni Sergeyeviç'ti. Bugün hâlâ o çekiciliğini koruyor ama o zaman düpedüz dayanılmazdı... Şimdi git gide içimi bir sokonto kaplıyor. Ben niçin zavallı küçük çocuğumu incittim diye. Huzursuz oldum. *(Seslenir)* Kostya! Oğlum! Kostya!

MAŞA Gidip arayayım onu.

ARKADİNA Git güzel kızım.

MAŞA *(Sola doğru gider)* Konsktantin Gavriloviç!... Konstantin Gavriloviç!... *(Çıkar)*

NİNA *(Sahne arkasından çıkıp gelir)* Anlaşılan oyun devam etmeyecek, çıkabilirim. İyi akşamlar. *(Arkadina ve Polina ile öpüşürler)*

SORİN Brova! Brova!

ARTADİNA Kutlarım! Zevkle izledik. Bu güzellikle, bu

harika sesle burada köyde oturup kalmak gerçekten çok yazık. Açıkça iyi bir yeteneğiniz var sizin. Dinleyin beni. Siz muhakkak sahneye çıkmak zorundasınız.

NİNA O benim hayalim. *(İç geçirir)* Ancak asla gerçekleşemeyecek...

ARKADİNA Nereden bileceksin... Size takdim edeyim, Trigorin, Boris Alekseyeviç.

NİNA Ah, çok sevindim.... *(Mahcup)* Sizin her yazdığınızı okurum...

ARKADİNA *(Nina'yı yanına oturtur)* Çekinmeyin güzel çocuğum. Gerçi o ünlü biridir ama alçakgönüllüdür. Bakın o da mahcup mahcup duruyor.

DORN Şu perde açılabilir artık diyorum. Çok garip, can sıkıcı duruyor.

ŞAMRAYEV *(Bağırarak)* Yakov, şu perdeyi açın!

(Perde açılır)

NİNA *(Trigorin'e)* Tuhaf bir eser değil mi?

TRİGORİN Doğrusu, hiçbir şey anlamadım. Ancak yine de ilgiyle izledim. Çok içtenlikle oynadınız. Dekor da harika idi.

(Kısa bir ara)

Burada gölde oldukça bol balık var değil mi?

NİNA Evet.

TRİGORİN Balık avlamayı çok severim. Akşam üstleri su kenarına oturup olta mantarlarının kıpırdanışlarını seyretmekten güzel bir şey yoktur.

NİNA Ben hep, sanatsal yaratmanın keyfini tatmış birinin başka tür keyiflere ihtiyacı olmaz diye düşünürüm.

ARKADİNA *(Güler)* Aman böyle şeyler söylemeyin sakın ona. İltifat edilince ne yapacağını şaşırır.

ŞAMRAYEV Şimdi aklıma geldi. Bir gün Moskova'da operada ünlü bas Silva en alt perdeden bir do sesi

verdi. Aksilik ya, o gece galeride bizim kilise korosundan bir bas oturuyordu. Birdenbire galeriden, şaşkınlığımızı tahmin edin, bir oktav daha alttan, "Brova Silva!" diye patlatmaz mı... Bakın şöyle: *(Alt oktavdan bir sesle)* "Brova Silva!"... Bütün salon taş gibi kalakaldı.

(Kısa bir ara)

DORN Buradan bir melek süzülüp geçti...

NİNA Hemen gitmeliyim, hoşça kalın.

ARKADİNA Nereye? Neden bu kadar erken? Bırakmayız sizi!

NİNA Babam bekler.

ARKADİNA Yapılır mı bu... *(Öpüşürler)* gideceğinize gerçekten üzüldüm.

NİNA Bilseniz benim için de ne kadar zor buradan gitmek.

ARKADİNA Size biri eşlik etseydi, yavrucuğum.

NİNA *(Ürkmüş)* Hayır, hayır, olmaz!

SORİN *(Yalvarırcasına)* Kalın, ne olur!

NİNA Kalamam, Pyotr Nikolayeveiç.

SORİN En azından bir saat kadar. Ne çıkar bundan...

NİNA *(Bir an düşünür, ağlamaklı)* Olmaz!

(Sorin'le tokalaşır ve çıkar)

ARKADİNA Yazık bu kıza. Söylentiye göre, ölen annesi bütün o büyük servetini kocasına bırakmış, son Kopek'ine kadar... Onun şimdi hiçbir şeyi yok, çünkü babası da bütün malını bu ikinci karısına vasiyet etmiş. Rezalet doğrusu.

DORN Evet, babası tam anlamıyla, adi alçağın biridir.

SORİN *(Üşümüştür, ellerini ovuşturur)* Evlere gidelim artık dostlar. Havada çok rutubet var. Bacaklarım sızlıyor benim.

ARKADİNA Bacakların sanki odundan, zar zor sürükleyebiliyorsun onları. Peki gidelim hadi, yaşlı horoz!

(Koluna girer)

ŞAMRAYEV *(Kolunu karısına uzatır)* Madam?

SORİN Köpek havlıyor yine. *(Şamrayev'e)* Bana bir iyilik yapın hadi, İlya Afanasyevç, sersest bırakın bu hayvanı.

ŞAMRAYEV Olmaz, Pyotr Nikolayeviç, hırsızların tahıl ambarını soymasından korkuyorum. Hepsi darı dolu. *(Yanında yürüyen Medvedenko'ya)* Evet, tam bir oktav alttan, "Brova Siva!" Bunu söyleyen operacı değil, aksine bir kilise koristi.

MEDVEDENKO Kilise koristi ne kadar para alır?

(Dorn dışında hepsi çıkar)

DORN *(Yalnız)* Ya aptalın biriyim ya da gerçekten hiç anlamıyorum bu işten. Benim hoşuma gitti oyun... Söylemek istediği bir şey var. Kızcağız yalnızlıktan söz ettiğinde ve şeytanın kırmızı gözleri parıldadığında gerçekten ellerimin heyecandan titrediğini hissettim. Nasıl desem, yeni, taze, nahiv bir şeyler vardı... Tamam, geliyor herhalde, ona oyunuyla ilgili hoş, güzel şeyler söylemek istiyorum.

TREPLEV *(Girer)* Gitmiş herkes...

DORN Ben burdayım.

TREPLEV Maşa bahçede beni aramak için koşturup duruyor. Dayanılmaz yaratık!

DORN Konstantin Gavriloviç, sizin oyununuz olağanüstü hoşuma gitti benim. Biraz garip, bilmem sonunu göremedik tabii, ama buna rağmen güçlü bir etkisi var. Yetenekli birisiniz, bu işi sürdürmelisiniz. *(Treplev elini kuvvetle sıkar ve kucaklar onu)* Niçin birden sinirlendiniz öyle? Ve bu gözyaşları ne?... Şunu söylemek istiyorum size: Sizin alanınıza soyut düşünce konuları giriyor. Bu doğru. Çünkü bir sanat eseri, mutlaka büyük bir düşünceyi ifade etmek için yaratılır. Yalnızca ciddi olan güzeldir... Yüzünüz de

ne kadar solgun!

TREPLEV Size göre yazmayı sürdürmeliyim mi yani?

DORN Tabii... Ancak sadece önemli ve kalıcı sorunlarla uğraşın. Bakın, benim çok zengin, renkli, zevkle geçen bir yaşamım oldu; bundan memnunum tabii. Ama eğer mümkün olup da sanatçıların işlerini yaparkenki ruh yüceliğine ulaşmayı başarabilseydim, sanırım yaşamım boyunca bütün dünyevi çekici şeyleri küçümser ve onlardan vazgeçerdim.

TREPLEV Özür dilerim, Zareçnaya nerede acaba?

DORN Ve bir şey daha... Her sanat eseri, açık bir düşünceyi temel almalıdır. Niçin yazdığınızı bilmelisiniz. Çünkü eğer sizin kesin bir hedefiniz yoksa, yolunuzda kaybolur ve sonuçta da yeteneğiniz sizi yok eder.

TREPLEV *(Sabırsız)* Zareçnaya nerede?

DORN Evine gitti.

TREPLEV *(Umutsuz)* Ne yapacağım şimdi? Onu görmek istiyorum... Mutlaka görmeliyim onu... Ben ona gidiyorum...

(Maşa girer)

DORN *(Treplev'e)* Sakin ol, genç dostum.

TREPLEV Gidiyorum. Mecburum.

MAŞA Konstantin Gavriloviç, anneniz bekliyor. Sizi çok merek etti.

TREPLEV Ona arabayla gittiğimi söyleyin. Ayrıca hepiniz beni lütfen rahat bırakın! Sürekli peşimde koşmayın!

DORN Ama sevgili dostum... Olmaz ki böyle.

TREPLEV *(Ağlamak üzeredir)* Hoşça kalın, doktor. Çok teşekkürlar. *(Çıkar)*

DORN *(İçini çeker)* Ah bu gençlik, ah!

MAŞA Söyleyecek bir şey bulamadıklarında hep, "Ah bu gençlik, ah!" derler. *(Enfiye çeker)*

DORN *(Maşa'dan enfiye tabakasını alır ve fundalıklara fırlatıp atar)* İğrenç bir şey bu!
(Kısa bir ara)
Gidelim, evde kesin masaya oturmuş oyuna başlamışlardır.

MAŞA Bir dakika durun.

DORN Ne var?

MAŞA Size bir şey söylemek istiyorum.... *(Çekingen)* Babamı sevmiyorum; size güvenim var. Sizi kendime yakın görüyorum.... Lütfen bana yardım edin, yoksa bir aptallık yapacak ve yaşamımı beceriksizce berbat edeceğim... Daha fazla dayanamıyorum.

DORN Nedir? Size nasıl yardım edebilirim?

MAŞA Acı çekiyorum. Ne çektiğimi kimse bilmiyor! *(Başını Dorn'un göğsüne koyar, alçak sesle.)* Konstantin'i seviyorum.

DORN Hepiniz çılgın haldesiniz. Her yerde çılgınlıklar... bu aşklar... Ey göl, sen yaratıyorsun bütün bunları. *(Sevecen)* Peki ne yapabilirim, çocuğum. Ne?

1. Perde Sonu

2. PERDE

Bir kroket sahası. Sağda, arka planda büyük terasıyla bir ev, solda parlak güneş ışıkları altında parıldayan göl görünür. Etraf çiçek tarhları ile doludur.
Öğle vakti. Sıcak. Bahçenin bir yerinde yaşlı bir ıhlamur ağacının gölgesinde Arkadina, Dorn ve Maşa bankta oturmaktadır. Dorn'un dizlerinin üstünde açılmış bir kitap vardır.

ARKADİNA *(Maşa'ya)* Gel, yan yana duralım şöyle. *(İkisi de kalkar yan yana dururlar)* Siz yirmi iki yaşındasınız, bense aşağı yukarı iki katı yaşta. Söyle Yevgeni Sergeyeviç, hangimiz daha genç görünüyoruz?

DORN Siz tabii.

ARKADİNA Bak, gördünüz mü? Bu, neden? Ben çalışıyorum, duygularımı özgürce yaşıyorum, sürekli hareket halindeyim. Ama siz oturduğunuz yerden kalkamıyorsunuz, yaşamıyorsunuz... Bunun dışında alıştığım bir şey var benim: geleceğe bakmamak. Yaşlılığı da ölümü de hiç düşünmem. Ne olacaksa olacak sonunda...

MAŞA Kendimi çok yaşlanmış hissediyorum. Üzerimde çok eskiden beri taşıdığım bir yük var sanki. Onu üzerimden keşke bir atabilsem... *(Oturur)* Tabii bütün bunlar saçma; sonuçta bundan kurtulmam gerekiyor.

DORN *(Yavaşça şarkı söyler)*
"Ona fısıldayın, benim güzel çiçeklerim..." [1]

ARKADİNA Ayrıca da İngiliz gibi düzenli biriyim. Her zaman bakımlıyım; denir ya, "comme il faunt."[2] Giyi-

1. Gounod'un *Faust* operasında, Siebel'in aryasının ilk dizesinden.
2. (Lat.) Olması gerektiği gibi.

mime, saçıma başıma dikkat ederim. Siz beni bahçede gömlekle ya da saçım dağınık dolaşırken hiç gördünüz mü? Asla. Kendimi hiçbir zaman salıvermediğimden hep böyle şık görünürüm. *(Ellerini kalçalarında dolaştırarak aşağı yukarı gezinir)* Bakın piliç gibiyim. On beş yaşı bile rahatça oynayabilirim

DORN Şimdi yüksek sesle okumaya devam edeyim. *(Kitabı eline alır)* Zahireci ile farelerde kalmıştık.

ARKADİNA Evet, farelerde.... Okuyun. *(Oturur)* Hayır, verin bana ben okuyayım.. *(Kitabı alır ve kalınan yeri arar)* Fareler... Ah tamam, burası... *(Okur)* "Dünyadaki insanlar için ünlü yazarlara bağlanmak ve onların çevrelerine girmeye çalışmak, bir zahirecinin ambarında fare beslemesi kadar tehlikelidir. Ama yine de sevilir yazar takımı. Bir kadın ele geçirmek için bir yazarı seçti mi, koplimanlarla, tatlılıkla, yalvarmalarla büyüler onu..." Durun, bu belki Fransızlar için böyledir ama bizler için böyle saçmalık olmaz. Bizde bir kadın, yazarı elde etmeden önce mutlaka ona adamakıllı âşık olur. Benimle Trigorin'i göz önüne getirin, yeter.

(Sorin bastonuna dayanarak Nina ile gelir; arkalarından Medvedenko boş bir tekerlekli sandalyeyi iterek getirir)

SORİN *(Bir çocuğa söyler gibi sevecenlikle Nina'ya)* Evet, güzel gerçekten. Bugün sevinçliyiz demek. *(Kız kardeşine)* Bugün keyifliyiz hepimiz. Baba ve üvey annesi Tver'e gittiler, yani artık tam üç gün özgürüz.

NİNA *(Arkadina'nın yanına oturur ve onu kucaklar)* Öyle çok mutluyum ki burada olabildiğime...

SORİN *(Tekerlekli sandalyesine oturur)* Bugün de pek hoş görünüyorsun.

ARKADİNA Çok şık, ilgi çekici... Akıllı kızım... *(Nina'yı öper)* Aman çok övgü mutsuzluk getirir... Boris Alek-

siyeviç nerede?

NİNA İskelede balık tutuyor.

ARKADİNA O işten de hiç canı sıkılmıyor! *(Okumaya devam eder)*

NİNA Ne okuyorsunuz?

ARKADİNA Maupassant, "Su Üstünde" güzelim. *(Kitaba bakarak içinden birkaç satır okur)* Bundan sonrası ne ilginç ne de önemli. *(Kitabı kapatır)* Hiç huzurum yok. Söyler misiniz benim oğlanın nedir o hali? Neden öyle içine dönük ve somurtkan? Bütün gününü göl kıyısında geçiriyor. Yüzünü hiç göremiyorum.

MAŞA Çok dertli. *(Nina'ya çekingen)* Oyunundan bir şeyler okusana!

NİNA *(Omuz silker)* Sahiden istiyor musunuz? İlginç bir tarafı yok ki...

MAŞA *(Heyecanını gizlemeye çalışarak)* Kendisi okuduğunda gözleri parlıyor, yüzünün rengi gidiyor. Çok güzel, hüzünlü bir sesi var. Davranışları gerçek bir şair gibi.

(Sorin horuldar)

DORN İyi geceler!

ARKADİNA Petruşka!

SORUN Ha, ne var?

ARKADİNA Uyuyor musun?

SORİN Hayır, canım...

(Kısa bir ara)

ARKADİNA Tedavin için bir şey yapmıyorsun, bu doğru değil ama ağabey.

SORİN Ben yapmaya uğraşıyorum ama doktor istemiyor.

DORN Altmış yaşında ne tedavisi!

SORİN Altmışlı yaşlarda da yaşamak istenir.

DORN *(Kızgın)* Eh o zaman valeryan damlası* kullanın.

---

* Valeryan damlası: Antik dönemlerden beri stres giderici olarak kullanılan, ülkemizde kediotu olarak bilinen bitkiden elde edilen sıvı.

ARKADİNA Bana göre, kaplıcalı bir yere gitmeli.

DORN Gidebilir. Gitmeyebilir de...

ARKADİNA Anlayan var mı?

DORN Anlaşılmayacak bir şey yok. Durum net. *(Kısa bir ara)*

MEDVEDENKO Pyort Nikolayeviç'in sigarayı bırakması gerekir.

SORİN Saçma!

DORN Saçma değil. Alkol ve tütün insanın kişiliğini yok eder. Siz bir sigara ya da bir kadeh votkadan sonra artık Pyort Nikolayeviç değilsiniz, onun yerine 'Pyort Nikolayeviç artı başka biri' oluyorsunuz. Kendinizden uzaklaşıyor ve kendinizi üçüncü bir kişi gibi algılamaya başlıyorsunuz.

SORİN *(Güler)* Sizin için konuşmak kolay. Siz yaşamın dolu dolu tadım çıkarmışsınız, oysa ben... Yirmi sekiz yıl Adalet Bakanlığı'ndaydım, hiçbir değişik yaşantım olmadı. Hiçbir şey yaşamadım, yaşamın keyfini çıkaramadım, bu açık. Siz doygunsunuz, her şeye kayıtsız yaşıyorsunuz, bu yüzden de rahatça felsefe yapabiliyorsunuz. Ben biraz yaşamın tadını almak istiyorum. İşte bu yüzden yemek sonrasında bir Jerez* içiyor, bir pipo tüttürüyorum. Hepsi bu...

DORN Yaşam ciddiye alınmalıdır. Altmışında tıbbi yardım istemek ve mızıldanmak gençlikte yapamamıştım diye mazeretler ileri sürmek, affedersiniz ama düpedüz düşüncesizliktir.

MAŞA *(Kalkar)* Yemek vakti. *(Zorlukla yürür gibi adımını atarken)* Bacaklarım uyuşmuş. *(Çıkar)*

DORN Gitti, yemekten önce iki bardağı devirecek...

SORİN Mutsuz kız, zavallı.

DORN Yanlış bunlar, ekselansları.

---

* Jerez: Çok ünlü bir İspanyol şarabı.

SORİN Doymuş ve şımarık biri gibi konuşuyorsunuz.

ARKADİNA Ah bu tatlı köy yaşamındaki can sıkıntıları yok mu? Sıcak, sessizlik... Kimse bir şey yapmaz, herkes felsefe yapar... Sizlerle olmak hoş ama bir otel odasında olup rol ezberlemek beni daha çok mutlu ederdi.

NİNA *(Coşkulu)* Harika! Sizi anlıyorum!

SORİN Tabii, şehirde olmak daha keyifli. Çalışma odası car, telefon var, uşak haber vermeden kimseyi içeri almaz... Dışarda arabalar hazır, filan...

DORN *(Şarkı söyler)* "Ona fısıldayın, benim güzel çiçeklerim..."

(Şamrayev, arkasından Polina Andreyevna girer)

ŞAMRAYEV Ooo, herkes buradaymış! Günaydın! *(Arkadina ve Nina'nın elini öper)* Güzel, hepiniz iyi ve neşeli görünüyorsunuz. *(Arkadina'ya)* Karım söylemişti, bugün birlikte şehre gitmek istiyormuşsunuz, doğru mu?

ARKADİNA Evet, öyle kararlaştırmıştık.

ŞAMRAYEV Demek öyle, peki nasıl gitmeyi istiyorsunuz sayın bayan? Bugün burda çavdar hasatı var, bütün adamlar iş başında. Hangi atlarla gideceksiniz, sorabilir miyim?

ARKADİNA Hangileriyle mi? Bunu ben nereden bileyim?

SORİN Arabamızın atları var ya!

ŞAMREYEV *(Sinirlenir)* Arabanın atları mı? Peki koşum takımını nerden bulacağım? Şaşılacak şey doğrusu! Sayın bayan, sizin yeteneğinize hayranım, size yaşamımın seve seve on yılını veririm, ancak benden at alamazsınız!

ARKADİNA Ya benim şehirde olmam zorunluysa! Gerçekten tuhaf!

ŞAMRAYEV Sayın bayan! Sizin çiftlik yönetiminden hiç haberiniz yok sanıyorum.

ARKADİNA *(Birden sinirlenir)* Her sefer aynı nakarat! Öyleyse bugün derhal Moskova'ya gidiyorum ben de. Köyden benim için at kiralansın, yoksa istasyona kadar yürüyerek giderim.

ŞAMRAYEV *(Sinirlenir)* Öyleyse istifa ediyorum! Kendinize başka bir kâhya bulun!

(Çıkar)

ARKADİNA Her yaz aynı hikâye! Her yaz hakarete uğruyorum! Bir daha buraya ayak basmayacağım.

(Soldan iskele yönünden çıkar. Kısa bir süre sonra eve gittiği görülür; arkasında ellerinde oltalar ve kova ile Trigorin vardır)

SORİN *(Kızgın)* Ne küstahlık bu! Olmaz şey doğrusu! Bıktım bu işten, tamam! Atları derhal toplattırıp getirteceğim buraya!

NİNA *(Polina'ya)* Bu kadar ünlü bir oyuncu reddedilir mi? Onun bütün istekleri hatta kaprisleri bütün çiftlik yönetiminden daha önemli değil midir? Doğrusu, inanılmaz bir şey!

POLİNA *(Umutsuzca)* Ben ne yapabilirim? Kendinizi benim yerime koyun. Ne yapabilirim bu durumda?

SORİN *(Nina'ya)* Hadi, kız kardeşime gidelim... Kalması için rica edelim ona. Olmaz mı? *(Şamrayev'in gittiği tarafa bakarak)* Çekilmez biri! Despotun teki!

NİNA *(Kalkmasına engel olarak)* Kalkmayın, siz oturun... Biz sizi götürürüz. *(Medvedenko ile tekerlekli sandalyeyi sürerler)* Ne korkunç bu olanlar!...

SORİN Evet evet, korkunç... Ama ama o bu işten ayrılamaz, ben konuşurum onunla.

(Dorn ve Polina dışında hepsi çıkar)

DORN Korkakça davranışlar... Kocanızı hemen işten kovmaları gerekirdi; göreceksiniz, bu muhallebi çocuğu Pyotr Nikolayeviç ile kız kardeşi gidip kocanızdan özür dileyecekler. Bekleyin...

POLİNA Arabanın atlarını da tarlaya göndermişti. Her gün buna benzer kavga çıkıyor. Bilseniz ne kadar çok üzüyor beni bunlar! Düpedüz hasta ediyor. Görüyorsunuz nasıl titriyorum... Onun haşin davranışlarına daha fazla dayanamayacağım. *(Yalvarır)* Yevgeni, sevgilim, ne olur kurtar beni buradan. Zaman geçiyor, genç değiliz artık. Hiç değilse yaşlılığımızda daha fazla gizlenmeye mecbur kalmadan, kimseye yalan söylemeden birlikte olalım...

(Kısa bir ara)

DORN Ben ellibeş yaşındayım. Yaşam tarzım, alışkanlıklarım için artık çok geç.

POLİNA Beni neden istemediğini biliyorum. Yakınlık duyduğunuz başka kadınlar var. Hepsiyle birlikte olmanız mümkün değil tabii, bunu anlıyorum. Özür dilerim, rahatsızlık verdim.

(Nina evin yanında çiçek toplarken görünür)

DORN Hayır, önemi yok.

POLİNA Kıskançlık nedeniyle acı çekiyorum. Doktor olarak tabii kadınlardan uzak kalamazsınız. Bunu anlıyorum...

DORN *(Yaklaşan Nina'ya)* Orada neler oluyor?

NİNA İrina Nikolayevna ağlıyor, Pyort Nikolayeviç'in ise astım krizi tuttu.

DORN *(Kalkar)* İkisine de valeryan damlası vereyim...

NİNA *(Çiçekleri Dorn'a uzatır)* Size!

DORN Merci bien. *(Eve gider)*

POLİNA *(Onu takip ederken)* Ne kadar güzel çiçekler! *(Evin önünde alçak sesle)* Verin şu çiçekleri bana! Verin hadi!

(Dorn'dan çiçekleri alır, parçalayıp atar. İkisi eve girer)

NİNA *(Yalnız)* Ne tuhaf, bu kadar ünlü bir oyuncunun bu kadar küçücük bir nedenden gözyaşı dökmesi. Bu ünlü yazar da öyle... Halkın kendisine hayran olduğu,

gazetelerin bol bol kendisinden söz ettiği, eserleri bütün dillere çevrilmiş bir yazarın bütün gün balık avlamaktan daha iyi bir şey olmadığını söylemesi, iki minik balık yakalayınca da çocukça sevinmesi garip değil mi? Ünlü kişilerin gururlu, yanlarına yaklaşılmaz kimseler olduklarını düşünürdüm. Ayrıca tanınmış bir aileden gelmiş olmaya ve zenginliğe yüksek saygı duyan halk kitlelerini küçümsediklerini varsayardım. Oysa onlar da herkes gibi ağlıyor, balık tutuyor, kâğıt oynuyor, gülüyor ve öfkeleniyorlarmış...

TREPLEV *(Şapkasız, elinde bir tüfek ve bir ölü martı ile girer)* Yalnız mısınız?

NİNA Evet. *(Treplev, martıyı Nina'nın ayaklarının yanına bırakır)* Bu ne anlama geliyor şimdi?

TREPLEV Bugün bu martıyı öldürmek alçaklığında bulundum. Onu ayaklarınızın yanına bırakıyorum.

NİNA Neyiniz var sizin? *(Martıyı eline alıp bakar)*

TREPLEV *(Kısa bir duraklamadan sonra)* Yakında kendimi de tıpkı bu şekilde öldüreceğim.

NİNA Bu tavrınızla sizi tanıyamadım doğrusu.

TREPLEV Ben de sizi. Siz başka biri oldunuz. Bakışlarınız soğudu, varlığım canınızı sıkıyor sizin.

NİNA Son zamanlarda alıngan oldunuz, yalnızca anlaşılmayan simgelerle konuşmaya başladınız. Bu martı da galiba onlardan biri. Anlamıyorum bir şey, üzülüyorum. *(Martıyı alıp bankın üstüne bırakır)* Sizin düşüncelerinizi takip edebilmek için fazla basit biriyim.

TREPLEV Oyunumun akşam öyle aptalca başarısız olmasından sonra başladı bu. Kadınlar başarısızlığı bağışlamazlar. Ne varsa yaktım, son parçasına kadar... Ne kadar dertli olduğumu bilemezsiniz! Soğukluğunuz çok zalimce ve anlaşılmaz! Bir gün uyanmışım da bütün göl aniden iz bırakmadan kuruyup yok olduğunu görüyormuşum gibi geliyor bana... Biraz önce beni

anlamak için çok basit biri olduğunuzu söylediniz. İyi de bunda anlamayacak ne var? Benim oyunum başarısızdı, yeteneğim küçümseniyor ve ben bir sıfır olarak kabul ediliyorum... *(Ayağını yere vurur)* Bunu çok iyi anlıyorum! Kafamın içini oyan bir burgu var sanki. Lanet olsun her şeye, damarlarımdaki kanımı yılan gibi emen bu aşırı ilerleme hırsıma da... *(Elinde not defteriyle yaklaşan Trigorin'i görür)* İşte Hamlet gibi gururla gerçek yetenek geliyor, elinde defteri de eksik değil. *(Oynayarak)* "Kelimeler, kelimeler, kelimeler..."* Bu yüce güneş henüz ulaşmadı size, ama gülümsüyorsunuz ona şimdiden; bakışlarınız onun parlaklığı altında eriyor... Neyse, sizi rahatsız etmeyeyim.

(Hızla çıkar)

TRİGORİN *(Deftere not alır)* "Enfiye çeker, votka içer... Siyahlar giyer. Öğretmen onu seviyor..."

NİNA Günaydın, Boris Aleksiyeviç!

TRİGORİN Günaydın. Şartlar birden bire öyle değişti ki bugün döneceğiz sanırım. Sizinle belki de bir daha hiç görüşemeyeceğiz. Yazık. Genç ve ilginç kızlarla tanışma fırsatı bulamıyorum. Onsekiz ondokuz yaşındaki gençler neler hissederler uzun zamandır bilmiyordum. Bu yüzden hikâyelerimdeki genç kız tipleri oldukça bulanıktır. Bir saatliğine de olsa sizin benliğinize girip ne düşündüğünüzü, nasıl biri olduğunuzu öğrenmek isterdim.

NİNA Ben de sizin yerinizde olmayı çok isterdim.

TRİGORİN Neden peki?

NİNA Ünlü bir yazarın neler hissettiğini öğrenmek için. Şöhretli olmak nasıl bir şey? Onunla nasıl yaşar?

TRİGORİN Nasıl mı? Bu konuyu hiç düşünmemiştim. *(Bir an düşünür)* Siz ya benim ünümü fazla büyütüyor-

* *Hamlet* oyunundan.

sunuz ya da ben onun hiç farkında değilim.

NİNA Gazetelerde kendinize ilişkin yazılanları okuyunca da mı?

TRİGORİN Överlerse hoşuma gider, eleştirdiklerinde iki gün boyunca keyfim kaçar.

NİNA Çok güzel! Gerçekten sizi kıskanıyorum. İnsanların kaderleri birbirinden çok farklı. Bazıları yaşamlarını sıkıcı ve önemsizce sürdürür, hepsi de birbine benzer bu şanssızların. Bazılarının da ilginç ve dopdolu bir yaşamı vardır. Sizin gibi, milyonlarda bir... Siz şanslılardansınız.

TRİGORİN Ben mi? *(Omuz silker)* Evet ya... Bak, ünlü olmaktan, mutluluktan, şanstan, ilginç bir yaşamdan söz ediyorum ya, ancak dürüstçe söylersem, böyle kelimeler bana, aynen asla yemediğim marmelat gibi ters gelir. Siz çok gençsiniz, Nina; ve çok iyi birisiniz.

NİNA Sizin parlak, harika bir yaşamınız var.

TRİGORİN Peki nedir böyle harika olan yaşamımda? *(Saatine bakar)* Çalışmak zorundayım. Özür dilerim, hiç vaktim yok... *(Güler)* Siz, denir ya, benim en can alıcı noktama değindiniz. Heyecanlanmaya ve biraz da sıkılmaya başladım. Neyse, hadi konuşmaya devam edelim. Benim harika yaşamımdan konuşuyorduk... Nasıl başlasam bilmem ki... *(Kısa bir an düşünür)* İnsanların bazı sözde takıntıları vardır, mesala biri gece gündüz hep Ay'ı düşünür; ona takmıştır kafasını. Benim de benzer bir Ay var kafamda. Gece gündüz sabit bir fikir beni bırakmaz, adeta bana hükmeder. Yazmalıyım,... Yazmalıyım... diye. Bir hikâyeyi tamamlar tamamlamaz ikincisine, sonra üçüncüsüne, dördüncüsüne başlayıp yazmak zorunda kalırım... Aralıksız hiç duraksamadan yazarım; başka türlü davranamam. Bilmek isterim bunda öyle harika olan ne var? Bu korkunç bir şey... Sizinle burada beraber olmaktan

zevk alıyor ve konuşuyorum, ancak kafamda sürekli bitmemiş bir hikâye geziniyor. Diyelim, gökte piyanoya benzer bir bulut gördüm; hemen bunu bir metnin içine koymalıyım diyorum. Vanilya çiçeği koktu diyelim bir yerden, hemen beynime not alıyorum: "Tatlımsı bir koku; dul kadın rengi, bir yaz akşamı betimlemesi için uygun," gibi. Konuştuğumuz hiçbir şeyi kaçırmam; her kelimeyi hemen edebiyat hazneme koyarım; yeri gelir işe yarar. Bir çalışmamı bitirdiğimde tiyatroya ya da balık avlamaya koşarım. Dinlenmek, kendimden uzaklaşmak için. Ama hayır... Kafamda yeni bir konu dönmeye başlar yeniden. Ve beni karşı konulmaz bir şekilde çalışma masasına çeker. İşte bütün zamanım böyle sürüp gider. Kendi özel yaşamımı kendim mahvederim. Başkasına bal hediye etmek için en güzel çiçeklerimden polen toplar, sonra çiçekleri söker, köklerini de ayağımın altında ezerim. Bu, çılgınlık değil midir? Arkadaşlarımın ve tanıdıklarımın bana bir psikopatmışım gibi davranmaları garip sayılmaz. "Şu anda ne yapıyorsun? Bize ne armağan edeceksin yakında?" Daima aynı sorular, hep aynı sorular.... Bütün bu yaygara ne, aslında bir tiyatro... Bir hastayı aldatır gibi yalan söyleyip aldatıyorlar beni. Bazen korkuyorum, arkamdan birdenbire yaklaşıp beni yakalayacaklar ve akıl hastanesine tıkacaklar diye, Poprişçin'e* yaptıkları gibi... Gençliğimde, yaşamın en iyi yılları denen o yıllarda, bu meslek benim için tam bir işkenceydi. Genç bir yazar, başarısızsa kendini beceriksiz ve gereksiz sanır, boşuna sinirlenir. Sanat çevrelerinin peşine takılır, yanlış değerlendirildiğini, görmezliğe gelindiğini düşünerek başkalarının gözlerinin içine cesaretle bakamaz. Aynen parası çok az birinin korkarak kumar oynaması

* Gogol'un *Bir Delinin Not Defteri* adlı eserindeki kahraman.

gibi. O zamanlar okurlarım kimdir diye hiçbir fikrim yoktu. Onları hayalimde hep düşman ve şüpheci kişiler olarak canlandırırdım. Topluluk önünde olmaktan korkardım ve yeni bir eserim sahnelediğinde, bana esmer bayanlar agresif, sarışınlar soğuk ve ilgisiz gibi gelirdi. Korkunçtu bütün bunlar. Benzersiz bir işkence aynı zamanda.

NİNA Ama öyle de olsa, yazma ve yaratıcılık eylemi sizi mutlu etmiyor mu hiç?

TRİGORİN Tabii, yazmanın kendisi güzeldir. Düzelti için okumak da güzeldir, ancak yazdığım basılıp da kitap haline gelince, beni dayanılmaz bir sıkıntı sarar. Şurada bir yer anlaşılmaz, burada cümle gereksiz diye kendi kendimi yer dururum. *(Güler)* Sonra insanlar, "Özenli, başarılı... Güzel de, Tolstoy ile karşılaştırılamaz," ya da "Harika ama Turgenyev'in 'Babalar ve Oğullar'ı' çok daha iyi," diyorlar. Yani ben bütün yaşamım boyunca özenli, başarılı olmalıyım, hiç özenli ve başarısız olma hakkım yok! Ölümümden sonra, mezarımın yanından geçenler şunu söyleyecek: "Burada Trigorin yatıyor. İyi bir yazardı ancak Turgenyev daha iyiydi."

NİNA Özür dilerim, cidden sizi anlamaktan uzak duracağım. Başarı sizin başınızı döndürmüş.

TRİGORİN Hangi başarı? Kendimi hiçbir zaman iyi yazar olarak görmedim. Yazar olarak kendimi beğenmem. Daha kötüsü, bu yaratma sarhoşluğu içinde çok kere ne karaladığımı da bilmiyorum... Suyun, ağaçların, gökyüzünün, doğanın bana esin kaynağı olmasını seviyorum, onlar beni yazmaya zorluyorlar. Ama yalnız doğa yetmez ki. Sonuçta ben bu ülkenin bir yurttaşıyım, yurdumu seviyorum. Halkımın acılarından da geleceğinden de, bilimden de, insan haklarından da, buna benzer konulardan da sorumlu olduğu-

mu hissediyorum. Her taraftan sıkıştırılıp provoke edilince ben de durmuyor koşturup duruyorum oradan oraya. Avda arkasından tazı koşturulan tilki gibi. Yaşam ve bilim ileriye giderken umutsuzca geri kaldığımı hissediyorum; treni kaçıran ve artık ona yetişemeyen bir köylü gibi. Aslında ben yalnızca bir doğa betimleyicisiyim. Diğer her konuda bir yalancıyım, iliklerime kadar bir yalancı...

NİNA Çok çalışmaktan yorulmuş ve kendi değerinizi hiç göremez olmuşsunuz. Kendinizden hoşnut olmabilirsiniz, ancak dünyanın geri kalanı için siz büyük harika bir değersiniz. Sizin gibi yazar olsam, yaşamımın tamamını topluma adardım. Ama mutlu olabilmeleri için benim düzeyime yükselmelerinin gerektiğinin de bilincinde olurdum. İşte o zaman benim zafer arabamın önüne toplanıp beni çekerlerdi.

TRİGORİN Zafer arabası mı? Ben Agamemnon* muyum? *(Gülüşürler)*

NİNA Böyle bir mutluluk için yazar ya da oyuncu olma karşılığında her şeyi kabul eder her şeye dayanırdım: Ailemin nefretine de, yoksulluğa da, hayal kırıklıklarına da... Bir tavan arasında kalır, kuru ekmekle yetinirdim. Kendi yetersizliklerimin acısına da dayanırdım, ama bunun karşılığında şöhret isterdim... Gerçek ve parlak bir şöhret... *(Elleriyle yüzünü kapatır)* Aman, tamamen sersemleştim, off!

ARKADİNA *(Sesi evden gelir)* Boris Alekseyeviç!

TRİGORİN Beni çağırıyorlar... Bavular toplanıyor... Canım hiç gitmek istemiyor... *(Göle bakarak)* Ne göz alıcı bir görünüş!... Çok güzel!

NİNA Karşı kıyıda bahçe içindeki evi görüyor musunuz?

TRİGORİN Evet.

* Agamemnon: Yunan mitolojisinde Truva Savaşı kahramanı olan Miken Kralı.

NİNA O ev ölen anneme ait. Ben orada doğdum. Bütün yaşamım bu gölün çevresinde geçti. Gölün her adasını tanırım.

TRİGORİN Güzel bir yerdesiniz. *(Martıyı görür)* Bu ne?

NİNA Martı. Konstantin Gavriloviç öldürmüş.

TRİGORİN Çok güzel bir kuşmuş... Doğrusu canım hiç gitmek istemiyor buradan. İrina Nikolayevna'yı ikna edin de kalsın. *(Not defterine bir şeyler yazar)*

NİNA Ne yazdınız?

TRİGORİN Ah, hiçbir şey... Bir konu geldi aklıma. *(Not defterini cebine koyar)* Küçük bir hikâye için: Bir göl kıyısında küçüklükten beri yaşayan genç bir kız varmış, sizin gibi biri. Kız gölü seviyormuş, mutlu ve özgürmüş, göldeki martılar gibi. Bir gün bir adam gelmiş, kızı görmüş ve sırf bir işi olmadığından, can sıkıntısından kıza kıymış. Bu martı gibi...

(Kısa bir ara)

ARKADİNA *(Evin penceresinden)* Boris Alekseyeviç neredesiniz?

TRİGORİN Geliyorum! *(Giderken dönüp Nina'ya bakar. Penceredeki Arkadina'ya)* Ne var?

ARKADİNA Kalıyoruz.

(Trigorin eve girer)

NİNA *(Sahne önüne gelir, bir an düşündükten sonra)* Bir rüya bu!

İkinci Perde Sonu

3. PERDE

Sorin'lerin yemek odası. Sağda solda kapılar. Bir büfe. Bir ecza dolabı. Odanın ortasında bir masa. Yolculuk için hazırlanmış bir bavul ve karton kutular. Trigorin kahvaltı yapmakta, yanında ayakta Maşa durmaktadır.

MAŞA Yazar olduğunuz için anlatıyorum bunları size. İşinizde kullanabilirsiniz. Yemin ederim, o kendini çok tehlikeli bir şekilde yaralamış olsaydı, bir dakika beklemez ben de kendimi öldürürdüm. Cesaretim yerinde ve kararlıyım: Kalbimdeki bu aşkı kökünden söküp atacağım.

TRİGORİN Nasıl olacak bu?

MAŞA Evleneceğim... Medvedenko ile.

TRİGORİN O öğretmenle mi?

MAŞA Evet.

TRİGORİN Bu anlamlı gelmiyor bana.

MAŞA Umutsuzca sevmeyi, yıllarca boşuna beklemeyi daha fazla sürdüremem... Evlenirsem başka dertlerim olacak, eski üzüntüleri, huzursuzlukları unutur giderim. Değişikliğe ihtiyacım var. Bir tek daha içelim mi?

TRİGORİN Fazla olmaz mı?

MAŞA Neden olsun... *(İki kadehi doldurur)* Bana öyle bakmayın. Kadınlar düşündüğünüzden fazla içer. Bu işi gizli yaparlar, benim gibi böyle açık açık değil. Evet. En sevdikleri de votka ve konyaktır. *(Kadehini tokuşturur)* Şerefinize! Yazık, ayrılıyorsunuz, sizinle görüşmek, sohbet etmek hoştu.

(İçerler)

TRİGORİN Onun yerinde olsaydım, gitmezdim.

MAŞA Söyleyin de kalsın.

TRİGORİN Hayır, keyfi kaçtı artık. Oğlu uygunsuz dav-

ranışlar içinde. Önce kendini öldürmek istedi, şimdi de beni düelloya davet etme niyetinde olduğu söyleniyor. Neden oluyor bunlar? Somurtuyor, öfke kusuyor, yeni tiyatro biçimleri zırvalıyor... Oysa yeniye de eskiye de herkese yer var, bu ne karmaşa böyle.

MAŞA Kıskançlık olduğu açık. Neyse bunlar beni ilgilendirmez.

(Kısa bir ara. Jakov elinde bir bavulla sahnenin solundan sağına doğru geçer.

Nina girer, pencerenin önünde durur)

Benim öğretmen pek parlak biri değil, ayrıca da yoksul ama çok iyi bir insan, beni içten seviyor. Acıyorum ona. Yaşlı annesine de... Eh iyilikler dilerim size. Beni kötü olarak hatırlamayın. *(Onun elini kuvvetlice sıkar)* Alayışınız için teşekkürler. Bana kitaplarınızı gönderin ama mutlaka imzalı olsun. Sakın "Çok saygıdeğer..." falan diye yazmayın; tersine sadece, "Kime ait olduğunu, bu dünyada ne aradığını bilmeyen Maşa'ya" diye yazın. Adieu! *(Çıkar)*

NİNA *(Yumruk yaptığı bir elini Trigorin'e uzatarak)* Tek mi çift mi?

TRİGORİN Çift.

NİNA *(İçini çeker)* Hayır. Tek bir nohut tanesi elimdeki. Oyuncu olacak mıyım, olmayacak mıyım onu öğrenmek istemiştim. Kimse de bana bu konuda akıl vermek istemiyor.

TRİGORİN Kimse akıl veremez bu konuda.

NİNA Şimdi ayrılıyoruz ve... bir daha hiç görüşemeyeceğiz galiba. Şu küçük madolyanu hatıra olarak almanızı rica ediyorum. Adınızın başharflerini kazıttırdım üzerine. Arka yüzüne de bir kitabınızın adını: "Günler ve Geceler."

TRİGORİN Ooo çok zarif! *(Madalyonu öper)* Çok hoş bir armağan!

NİNA Bununla ara sıra beni anarsınız.

TRİGORİN Anacağım.. Seni hep geçen hafta ilk gördüğümde üstündeki açık renk elbise ile hatırlayacağım. O gün aklınızda mı? Sohbet etmiştik... Bankın üzerinde bir beyaz martı duruyordu.

NİNA *(Düşünceli)* Evet, martı...

(Kısa bir ara)

Gelen var, artık konuşmayı kesmeliyiz... Ancak gitmeden önce bana iki dakika ayırın, ne olur, yalvarırım...

(Soldan çıkar. Aynı anda sağdan Arkadina, frakını giymiş, nişanlarını takmış olan Sorin, arkalarında da bavullarla Yakov girerler.)

ARKADİNA *(Sorin'e)* Yaşlı kardeşim, evde güzel güzel kalsaydın ya. Romatizmalarınla bu gezme arzun da ne oluyor. *(Trigorin'e)* Kimdi o giden? Nina mı?

TRİGORİN Evet.

ARKADİNA Pardon, sohbetinizi bozduk.... *(Oturur)* Eşyalarımızı topladık neyse. İyice tükendim ben de...

TRİGORİN *(Madalyonun üzerindeki yazıya bakarak)* "Günler ve Geceler." Sayfa 121, Satır 11 ile 12.

YAKOV *(Masayı toplarken)* Oltaları da koyayım mı?

TRİGORİN Evet, onlara ihtiyacım olacak. Kitapları sen alabilirsin.

YAKOV Nasıl derseniz...

TRİGORİN *(Kendi kendine)* Sayfa 121, Satır 11 ile 12. Ne var orada acaba? *(Arkadina'ya)* Bu evde benim kitaplarımdan var mı?

ARKADİNA Ağabeyimin çalışma odasında, köşedeki dolapta.

TRİGORİN Sayfa 121... *(Çıkar)*

ARKADİNA Petruşa, gerçekten evde kalmalısın...

SORİN Siz gittikten sonra burada siz olmadan ne yaparım ben.

ARKADİNA Şehirde ne yapacaksın peki?

SORİN Özel bir şey yok, ama yine de... *(Güler)* Yeni belediye binasının temel atma töreni var, bunun gibi şeyler işte... Çok az süre de olsa gitmek istiyorum; eski bir eşya gibi çürüyüp gideceğim burada. Arabanın saat birde hazır olmasını söyledim. Birlikte yola çıkarız.

ARKADİNA *(Kısa bir duraklamadan sonra)* Yine de kal derim; üzme kendini, üşütmemeye bak. Oğluma da göz kulak ol, dikkat et; yamndan ayrılma. Akıl ver ona. *(Kısa bir ara)*
Gidiyorum, Konstantin'in kendisini neden öldürmek istediğini öğrenemeden, hiç de öğrenemeyeceğim. Büyük bir olasılıkla kıskançlık... En iyisi Trigorin'le buradan çabucak uzaklaşmak.

SORİN Sana nasıl açıklayayım bilmem ki... Başka nedenler de var. Genç, akıllı, köyde yaşayan, toplumdan tamamen izole olmuş biri. Parası yok, bir mesleği yok, geleceği de yok... Başıboş olarak zamanını öldürmüş olmaktan utanıyor. Bu boşluk onu korkutuyor. Onu çok severim, o da bana bağlıdır. Ama yine de burada bir dilenci, bir asalak gibi yaşadığını, burası için gereksiz biri olduğunun bilincinde. Ayrıca da hırslı bir genç.

ARKADİNA Onun varlığı büyük bir endişe kaynağı. *(Düşündükten sonra)* Belki de bir işe girmeli, ne dersin?

SORİN *(Islık çalar sonra kararsızca)* Bana göre, en iyisi ona biraz para vermen; üstüne giyecek bir şeyler satın alır; bak üç yıldan beri aynı kıyafetle dolaşıyor; bir paltosu yok... *(Güler)* Biraz gezip tozmak genç biri için kötü de olmaz... Mesela bir yurt dışı seyahati filan... Öyle fazla bir şey de tutmaz.

ARKADİNA Elbise için bir şey yapabilirim ama yurt dışı gezisi olmaz... Hayır, bu sıralarda elbise de mümkün değil. *(Kararlı)* Ona da yetecek param yok! *(Sorin güler)* Yok işte, ciddiyim!

SORİN *(Islık çalar)* Tamam, tamam. Kızma bana sevgili

kardeşim. Biliyorum, evet... sen cömert, gönlü zengin bir insansın.

ARKADİNA *(Ağlamaklı)* Param yok işte!

SORİN Bende olsa, hiç düşünmezdim, ama beş parasızım. Emekli maaşımın tümünü kâhya benden alıyor, tarım işlerine, hayvancılığa ve arıcılığa harcıyor. Hepsi yok olup gidiyor. Arılar ölüyor, inekler de... Atlara gelince, onlar bana verilmek istenmiyor zaten...

ARKADİNA Tabii biraz param var ama ben bir oyuncuyum. Yalnızca gardrop masrafım bir serveti yiyip bitirecek düzeyde.

SORİN Sen çok iyi kalpli birisin... Saygım var sana.. Ooo, yine bir şeyler oluyor bana... *(Sendeler)* Başım dönüyor. *(Masaya tutunur)* Kötüyüm ben...

ARKADİNA *(Çok korkmuştur)* Petruşa! *(Onu tutmaya çalışır)* Petruşa, ağabey... *(Bağırır)* Yardım edin! Yardım edin! *(Başı sargılı Treplev ile Medvedenko girer)* Birden fenalaştı!

SORİN Geçti, geçti... *(Gülümser, su içer)* Önemli değil... Değil... geçti...

TREPLEV *(Annesine)* Endişe etme anne, tehlike bir şey değil. Son zamanda sık sık oluyor böyle. *(Dayısına)* Hadi, biraz uzan, dayı.

SORİN Peki, ama yalnızca biraz... Ne olursa olsun gideceğim şehire... Biraz uzanıp gideceğim... çok net... *(Bastonuna dayanarak yürür)*

MEDVEDENKO *(Ona kolunu uzatır)* Bu bilmeceyi biliyor musun: Sabahleyin dört, öğleyin iki, akşamları üç ayaklı olan...

SORİN *(Güler)* Tamam. Geceleri ise sırt üstü... Teşekkür ederim, yalnız gidebilirim...

MEDVEDENKO Ne var bunda canım! *(Birlikte çıkarlar)*

ARKADİNA Beni çok korkuttu!

TREPLEV Köyde yaşamak hiç yaramıyor ona, tamamen melankoliye kapılıyor. Anne, bir düşünsen de, ona iki bin Ruble kadar ödünç versen, şehirde bir yıl kadar rahatça yaşayabilir.

ARKADİNA Param yok benim. Ben bir sahne sanatçısıyım, banker değil.

(Kısa bir ara)

TREPLEV Sargımı yeniler misin, anne. Bu işi iyi yaparsın sen.

ARKADİNA *(İlaç dolabından tentürdiyot ve içinde sargı gereçleri olan bir kutu alır)* Doktor da nerede kaldı?

TREPLEV Onda burada olacaktı, öğle oldu nerdeyse.

ARKADİNA Otur. *(Treplev'in başındaki sargıyı açar)* Sarık gibi görünüyor. Dün mutfakta biri senin nereli olduğunu soruyordu. Yara hemen hemen iyileşmiş. Küçük bir yer var yalnız. *(Treplev'in başını öper)* Ben gittikten sonra bir daha öyle pat-çat yapmayacaksın, değil mi?

TREPLEV Evet, anne. Ne yaptığımı bilemediğim bir umutsuzluk anıydı o. Bir daha olmayacak. *(Annesinin ellerini öper)* Altın ellerin var senin. Ne hatırladım biliyor musun? Şehir Tiyatrosu'nda çalıştığın zaman, ben küçüktüm, bizim avluda bir çamaşırcı kadını iyice dövmüşlerdi. Hatırladın mı? Onu alıp götürdüklerinde baygındı... Ve sen onu iyileşinceye kadar her gün ziyaret etmiş, ona birtakım ilaçlar götürmüştün; çocuklarını da çamaşır leğeninde yıkamıştın. Yoksa hatırlamadın mı?

ARKADİNA Hayır.

(Yeni bir sargıyla sarar oğlunun başını)

TREPLEV İki de balerin oturuyordu bizim binada. Sana kahve içmeye gelirlerdi sık sık...

ARKADİNA Bak bunu hatırlıyorum.

TREPLEV Çok dindardılar.

(Kısa bir ara)

Son zamanlarda seni tekrar, aynı çocukluğumdaki gibi çok içten ve ölçüsüz seviyorum. Kimsem yok, yalnızca sen varsın yaşamımda. Ama neden bu adam girdi aramıza. Neden kendini ona böyle teslim ediyorsun?

ARKADİNA Sen onu anlamak istemiyorsun, Konstantin. O gerçekten çok özel karakterde biridir...

TREPLEV Ama onu düelloya davet ettiğimde, onun o özel karakteri onu terk etti. Bir korkak gibi kaçmak istiyor buradan. Alçağın teki o!

ARKADİNA Saçma! Onu buradan gitmeye zorlayan benim. Bizim ilişkimizin senin hoşuna gitmemesi normal, sen kültürlü birisin, oğlum. Senden, benim özgürlüğüme saygı duymanı beklemeye hakkım var.

TREPLEV Peki, bunu yaparım. Ama bana da, bu adamla ilişkimi düzenleme özgürlüğü gerekli. Özel bir karaktermiş... Biz burada onun yüzünden birbirimizle bağırışıp dururken, o salonda ya da bahçede oturmuş bizim bu bitkin halimize gülüyordur... Belki de Nina'yı okşarken, kendisinin dâhi bir yazar olduğuna onu ikna etmeye çalışıyordur.

ARKADİNA Açıkça belli ki beni incitmek sana zevk veriyor. Bu adama benim saygım var, yanımda böyle terbiyesizlik yapma.

TREPLEV Ben saygı duymuyorum ona! Senin istediğin, benim de onu bir dâhi olarak kabul etmem, ama dürüstçe söyleyeyim, onun kitaplarını sadece mide bulandırıcı buluyorum.

ARKADİNA Düpedüz kıskançlık seninki. Yeteneği olmayıp da yüksek iddiaları olanların, gerçek yeteneklere saldırmaktan başka bildikleri şey yoktur. Adice bir teselli işte!

TREPLEV *(İronik)* Gerçek yetenekler! *(Öfkeli)* Sizin hepinizden daha yetenekliyim ben, madem öyle! *(Başın-*

daki sargıyı çekip çıkarır) Siz, sizin sözde usta takımıyla birlikte, sanat dünyasını parsellemişsiniz, yalnız sizin yaptıklarınız değerli tutulur, diğer ne varsa hepsini yok sayar ve boğar öldürürsünüz. Sanatçı kabul etmiyorum sizi! Ne seni ne de onu!

ARKADİNA Sen bir dekadansın!

TREPLEV Sen o cici tiyatrona git de, o berbat, niteliksiz hurdası çıkmış oyunlarında oyna!

ARKADİNA Ben asla niteliksiz bir oyunda oynamadım. Beni rahat bırak! Çok sıradan bir operet yazacak kadar bile yeteneğin yok senin. Kievli küçük burjuva! Asalak!

TREPLEV Cimri!

ARKADİNA Başarısız!

(Treplev oturur ve ağlamaya başlar)

Bir hiçsin sen.

(Öfkeyle bir aşağı bir yukarı gezinir)

Ağlama, ağlama diyorum sana...

(Kendisi de ağlar)

Bak, dinle...

(Kucaklar, alnından, yanaklarından başından öper onu)

Bağışla, bağışla çocuğum, sevgili oğlum, bağışla beni... Bağışla bu mutsuz anneni.

TREPLEV *(Annesini kucaklar)* Bilsen keşke! Her şeyimi kaybettim. Beni sevmiyor, daha bir şey yazamam artık... Umutsuzluk içindeyim...

ARKADİNA Umutsuzluğa kapılma... Her şey iyi olacak. O gittikten sonda Nina sevecektir seni yeniden. *(Onun gözyaşlarını siler)* İnan bana. Anlaştık tekrar değil mi?

TREPLEV *(Annesinin ellerini öper)* Evet, anne.

ARKADİNA *(Sevecen)* Onunla da anlaş. Vazgeç şu düellodan...

TREPLEV Peki, anne. Ama onu bir daha hiç görmek istemiyorum. Dayanamam, gücümün üstünde bir şey bu...

(Trigorin elinde bir kitapla girer)

Gidiyorum ben... *(İlaçları alıp çabucak dolaba yerleştirmeye başlar)* Başımın sargısını doktor sarar artık.

TRİGORİN *(Kitapta sayfa arar)* Sayfa 121... Satır 11 ile 12... Tamam, burada. *(Okur)* "Hayatım sana lazım olduğunda, gel ve al onu."

(Treplev yerden sargı bezini alıp çıkar)

ARKADİNA *(Saatine bakar)* Araba az sonra hazır olacak.

TRİGORİN *(Kendi kendine)* Hayatım sana lazım olduğunda, gel ve al onu.

ARKADİNA Umut ederim, hazırsındır.

TRGORİN *(Gergin)* Evet, evet... *(Düşünceli)* Temiz, masum birinden kopup gelen bu çağrı bana neden böyle hüzünlü geldi? Neden burkuldu yüreğim?... Hayatım sana lazım olduğunda, gel ve al onu. *(Arkadina'ya)* Bir gün daha kalalım! *(Arkadina 'olmaz' anlamında başını sallar)* Yalnızca bir gün!

ARKADİNA Seni burada tutanın ne olduğunu, biliyorum, sevgilim. Kendine gel. Biraz başın döndü. Ölçülü olmaya çalış.

TRİGORİN Sen de ölçülü ve akıllı olmaya çalış, iyi bir arkadaş gibi anlayış göster bana... Rica ederim. *(Onun elini tutar)* Tanıyorum seni, fedakârlıkta bulunabilirsin... Gerçek bir dostluk göster, beni özgür bırak...

ARKADİNA *(Çok heyecanlı)* Böylesine mi kaptırdın kendini?

TRİGORİN Beni ona çeken bir şey var. Belki de, ihtiyacım olan tam da budur.

ARKADİNA Küçük bir taşralı kız ha... Ah ah, öyle yanlış tanıyorsun ki kendini!

TRİGORİN Bazı insanlar uykuda gezinir. Şu anda seninle konuşuyorum ya, aynı anda uyuyor ve rüyamda onu görüyorum. Çok tatlı ve eşsiz rüyalar... Ne olur, beni özgür bırak...

ARKADİNA *(Titreyerek)* Hayır, hayır... Ben de bir kadı-

nım, benimle böyle konuşmana izin veremem... Üzme beni, Boris... Korku içindeyim.

TRİGORİN İstesen olağanüstü olabilirsin. Kavraman gerekir: Yeni, narin, şiirsel bir aşk beni hayaller dünyasına kapıp uçurdu. Böyle bir şeyi daha önce asla yaşamamıştım... Bütün mutluluğumu onda görüyorum. Gençliğimde redaktörlerin evlerinin kapısını aşındırmaktan, yaşamda kalma mücadelesi vermekten zamanım olmadı... Sonunda aşk burada çıktı karşıma, beni yanına çağırıyor. Neden kaçayım ondan?

ARKADİNA *(Kızgınlıkla)* Sen çıldırmışsın!

TRİGORİN Kurtul benden öyleyse.

ARKADİNA Bugün hepiniz bana acı çektirmek istiyorsunuz. *(Ağlar)*

TRİGORİN *(Başını ellerinin arasına alarak)* Anlamıyor! Anlamak istemiyor!

ARKADİNA Ben gerçekten o kadar yaşlı ve çirkin miyim ki, başka kadınlar hakkında benimle utanmadan böyle rahatça konuşulabiliniyor? *(Tregon'i kucaklayıp öper)* Çıldırmışsın sen! Güzelim benim, harika sevgilim... Sen benim yaşamımın son sayfasısın. *(Önünde diz çöker)* Benim sevincim, gururum, mutluluğum... *(Dizlerine kapanır)* Beni yalnızca bir saatliğine bile terk edersen, yaşayamam, aklımı kaçırırım, benim muhteşem, olağanüstü, bulunmaz tek efendim...

TRİGORİN Biri gelebilir. *(Ayağa kalkmasına yardım eder)*

ARKADİNA Olsun. Sana olan aşkımdan utanmıyorum ki. *(Onun ellerini öper)* En değerli hazinem benim, gözükara erkeğim, sen ipini koparmak istiyorsun, ama ben seni bırakmayacağım, hayır... *(Güler)* Sen bana aitsin... Sadece ve yalnızca bana... Bu alın, bu gözler, bu saçlar... Hepsi bana ait... Öyle akıllısın, öyle mükemmelsin ki, bütün yazarların en iyisisin, Rusya'nın biricik umudusun sen... Sendeki içtenlik, tazelik, canlılık,

humor kimde var... Tek bir cümle ile doğayı da insanları da capcanlı yaratabiliyorsun. Başka hiç kimse başaramaz bunu. Seni yalan yere övdüğümü mü sanıyorsun? Öyleyse, gözlerimin içine bir bak... bak iyice... Yalan mı söylüyorum? Görüyorsun, senin gerçek kişiliğini yalnızca ben bilirim. Sana doğruyu yalnızca ben söylerim, sevgilim, benim harika erkeğim... Benimle geliyorsun değil mi? Evet mi? Beni terk etmeyeceksin değil mi?

TRİGORİN İrademe sahip olamıyorum... Hiçbir zaman kendi öz irademe sahip olamadım ki. Kişiliği zayıf, korkağın biriyim ben. Hiç anlaşılır şey değil, kadınlar böyle birini nasıl çekici bulabiliyor. Al beni, götür beraberinde istediğin yere, ancak beni bir dakika bile tek başıma yalnız bırakma...

ARKADİNA *(Kendi kendine)* Tamam, şimdi bana aitsin artık. *(Hiçbir şey olmamış gibi, kayıtsızca)* Yine de, istiyorsan kalabilirsin tabii. Ben giderim, sen bir hafta sonra gelirsin. Acele etmene hiç gerek yok.

TRİGORİN Hayır, beraber gidiyoruz.

ARKADİNA Nasıl istersen. Peki birlikte olsun...

(Kısa bir ara)

(Trigorin not defterine bir şey yazar)

Ne yazdın?

TRİGORİN Bu sabah ilginç bir ifade duymuştum: "Genç Kızlar Ormanı". Bir yerde kullanabilirim. *(Gerinir)* Demek gidiyoruz ha? Tekrar vagonlar, istasyon büfeleri, aperatif barları, köfteler, konuşmalar...

ŞAMRAYEV *(Girer)* Size üzülerek bildirmek zorundayım, atlar hazır efendim. İstasyona hareketin tam zamanıdır. Tren ikiyi beş geçe geliyor. Saygıdeğer İrina Nikolayevna, rica etsem oyuncu Susdalsev'in nerede olduğunu araştırır mısınız? Yaşıyor mu, kendisi nasıl acaba... Eskiden onunla çok içki içerdik... "Posta Ara-

bası Soygunu" oyununda eşsizdi. Yelisavetgrad'da oynadıklarında rol arkadaşı, hatırladığıma göre, trajedi oyuncusu İsmailov idi; o da onun kadar eşsiz bir sanatçıydı... Acele etmeyin hanımefendi, daha vaktimiz var. Bir defasında bir melodramda iki komplocu rolündeydiler; yakalandıklarında İsmailov, "Tuzağa düştük," diyeceğine, "Kucağa düştük," demez mi. *(Yüksek sesle güler)* Kucağa!

(Şamrayev konuştuğu sürede Yakov aceleyle bavulları taşır. Hizmetçi kız Arkadina'nın şapkasını, mantosunu şemsiyesini, eldivenlerini getirir; herkes onun giyinmesine yardım eder. Soldaki kapıda Aşçı görünür, bir süre bekledikten sonra çekinerek içeriye girer. Sonra Polina Andreyevna, ardından Sorin ve Medvedenko girerler)

POLİNA *(Elinde küçük bir sepetle)* Yolculuğunuz için biraz erik topladım... Çok tatlılar... Belki yemek istersiniz...

ARKADİNA Çok naziksiniz, Polina Andrayevna.

POLİNA Sağlıkla gidin! Bazı kusurlarımız olmuşsa bağışlayın... *(Ağlar)*

ARKADİNA (Onu kucaklar) Her şey çok iyiydi. Ağlamayınız, lütfen.

POLİNA Ömrümüz hızla geçip gidiyor...

ARKADİNA Ne yapılabir ki...

SORİN *(Palto ve pelerini, başında şapkası, elinde bostonu ile sol kapıdan girer. Odadan geçerken)* Artık gitmek zorundayız kardeşim, yoksa treni kaçırırız. Ben arabaya biniyorum. *(Çıkar)*

MEDVEDENKO Ben yayan geliyorum... istasyonda görüşürüz. Yetişirim... *(Çıkar)*

ARKADİNA Adieu sevgili dostlarım... Gelecek yaza kadar, şayet hepiniz sağlıklı ve canlı kalırsak tabii...

(Hizmetçi kız, Jakov, Aşçı elini öperler) Beni unutmayın. *(Aşçı'ya bir Ruble verir)* Bu sizler için.

AŞÇI En içten teşekkürler, sayın hanımefendi. İyi yolcu-

luklar. Güle güle gidiniz.

JAKOV Tanrı sizi korusun!

ŞAMRAYEV Mektuplarınızı esirgemezseniz çok mutlu oluruz. Güle güle Boris Aleksiyeviç!

ARKADİNA Konstantin nerede? Söyleyin ona onunla vedalaşmak istiyorum. *(Yakov'a)* Aşçı'ya bir Ruble verdim, paylaşırsınız.

(Hepsi sağdan çıkarlar. Sahne boş kalır. Sahne arkasından konuşmaları işitilir. Hizmetçi Kız gelir, masa üstündeki erik sepetini alıp çıkar)

TRİGORİN *(Tekrar gelir)* Bastonum nerede? Herhalde terasta unuttum. *(Soldaki kapıya doğru giderken Nina ile karşılaşır)* Siz misiniz? Gidiyoruz.

NİNA Görüşemeyeceğimizi biliyordum. *(Heyecanlı)* Boris Alekseyeviç, zarlar atıldı, kesin kararımı verdim: Ben tiyatro oyuncusu olacağım. Yarın ayrılıyorum buradan, babamı terk ediyorum. Bu alanda yeni bir yaşama başlıyorum. Moskova'ya gidiyorum, sizin gibi... Orada görüşeceğiz.

TRİGORİN *(Çevresine bakınır)* Slavianski Bazar* Otelinde kalın... Oradan haber ulaştırın bana... Molçanovka'da Groholski'nin evi... Acele etmeliyim...

(Kısa bir ara)

NİNA Bir dakika yalnızca...

TRİGORİN *(Alçak sesle)* Olağanüstü güzelsiniz... Yakında görüşeceğimi düşünmek beni çok mutlu etti. *(Nina başını onun göğsüne koyar)* Bu eşsiz gözleri, tarif edilemez zarif gülüşü... bu nazik, melek gibi yüzü... Sevgilim benim...

(Uzun uzun öpüşürler)

Üçüncü Perde Sonu

* Moskova'nın merkezinde bulunan o dönem sanatçılarının toplandığı otel-restoran. Burası, Çehov'un da çok gittiği ve tarihi Moskova Sanat Tiyatrosu'nun kuruluş kararının alındığı mekândır.

4. PERDE

3. Perde ile 4. Perde arasında iki yıl geçmiştir.

Sorin'lerin evinde, Konstantin Treplev'in çalışma odası olarak kullandığı misafir salonu.
Sağda ve solda diğer odalara açılan kapılar. Tam karşıda terasa açılan bir camlı kapı. Salonda olağan mobilyalar dışında, sağ köşede bir çalışma masası, soldaki kapının yanında bir Türk tipi divan ile kitaplık. Pencere önlerinde ve sandalyelerde kitaplar.
Akşam vakti. Masada bir abajur yanmaktadır. Yarı aydınlık. Dışardan gelen rüzgârın ve ağaçların uğultu sesleri işitilir. Bekçinin sopa vuruşları.
Medvedenko ile Maşa girer.

MAŞA *(Seslenir)* Konstantin Gavriliç! Konstantin Gavriliç! *(Etrafa bakınır)* Kimse yok. İhtiyar da durmadan "Kostya nerde," diye soruyor. Onsuz duramıyor.

MEDVEDENKO Yalnızlıktan korkuyor. *(Dinler)* Ne kötü hava. İki gündür aynı.

MAŞA *(Lambanın fitilini açar)* Gölde dalgalar coşmuş. Göklere çıkıyor.

MEDVEDENKO Bahçe kapkaranlık. Şu bahçedeki tiyatro sahnesi de artık yıkılıp atılmalı. Bir iskelet gibi duruyor, perdesi de rüzgârda çırpınıp duruyor. Dün akşam geçerken bana sanki orada biri ağlıyormuş gibi geldi...

MAŞA Aa, ne diyorsun...
(Kısa bir ara)

MEDVEDENKO Gel, Maşa, evimize gidelim.

MAŞA *(Başını 'hayır' anlamında sallar)* Bu gece de burada kalacağım.

MEDVEDENKO Lütfen, Maşa! Bizim küçük aç kalacak.

MAŞA Saçmalama! Matryona doyurmuştur onu.
(Kısa bir ara)

MEDVEDENKO Üç gecedir annesiz, acımıyor musun ona?

MAŞA Ne sıkıcı bir adam oldun! Eskiden en azından felsefe yapardın, şimdi söylediğin şeyler yalnız: Çocuk, evimiz, çocuk, evimiz...

MEDVEDENKO Hadi gidelim, Maşa!

MAŞA Yalnız git öyleyse.

MEDVEDENKO Baban bana at vermez şimdi.

MAŞA Git rica et, belki verir.

MEDVEDENKO Peki, o halde. Sen yarın mı geleceksin?

MAŞA *(Enfiye çeker)* Evet, evet. Bırak beni artık.
(Treplev ve Polina girer. Treplev yastık ve yorgan, Polina çarşaf getirmiştir. Getirdiklerini divanın üstüne bırakırlar. Treplev çalışma masasına gider oturur)
Bunlar kimin için, anne?

POLİNA Pyotr Nikolayeviç, Kostya'nın yanında uyumak istedi.

MAŞA Ben yaparım. *(Divanın üzerine hazırlar)*

POLİNA *(İç geçirir)* İhtiyar, çocuk gibi oldu...
(Çalışma masanına gider, dirsekleriyle masaya dayanır, Treplev'in yazdıklarını okur.
Kısa bir duraksama)

MEDVEDENKO Peki, ben gidiyorum, hoşça kal Maşa. Hoşça kal, anne. *(Kaynanasının elini öpmek ister)*

POLİNA *(Kızgınca)* Hadi uğurlar olsun!

MEDVEDENKO Hoşça kal, Konstantin Gavriliç.
(Treplev, bir şey söylemeden elini uzatır.
Medvedenko çıkar)

POLİNA *(Yazıları okur)* Sizden gerçekten bir yazar olacağını hiç düşünmemiştim, Kostya. Dergilerden yazıların karşılığı para bile alıyorsun... Yakışıklı da

oldunuz... Ne olur, sevgili Kotsya, benim Maşenka'ya biraz sıcak bir yakınlık gösterseniz.

MAŞA *(Yatağı hazırlarken)* Rahat bırak onu anne.

POLİNA *(Treplev'e)* O çok nazik bir kızdır.

(Kısa bir ara)

Bir kadın kendisine güler yüz gösterilmesinden çok hoşnut olur, Kostya, kendimden bilirim.

(Treplev kalkar ve bir şey söylemeden çıkar)

MAŞA Kızdı şimdi. Böyle rahatsız edici davranman gerekliydi sanki.

POLİNA Senin halin beni üzüyor, Maşenka.

MAŞA Ne gerek vardı şimdi?

POLİNA Kalbimi parçalıyor bu durum. Her şeyi görüyor, fark ediyorum.

MAŞA Aptallık. Umutsuz aşklar yalnız romanlarda vardır. Tamamı saçma. İnsanın kendini salıvermemesi ve boş beklentilere kendini kaptırmaması gerek... Aşk kalbi kemirmeye başladığında hemen onun kovulması gerekir. Kocamın başka bir ilçeye tayini için söz verdiler. Oraya bir gidersek her şey unutulur... O zaman kökünden parçalayıp atarım bu sevdayı kalbimden.

(Yan odadan melonkolik bir vals sesi duyulur)

POLİNA Kostya bu. Yine üzüntülü şeyler çalıyor.

MAŞA *(Sessizce iki üç vals turu atar)* En önemlisi, anne, bir daha onu görmeyecek olmam. Bizim bu tayin işimiz olduktan sonra en çok bir ay içinde her şeyi unuturum, garanti ediyorum. Bunların hepsi aptalca, saçma şeyler zaten.

(Soldaki kapıdan Dorn ve Medvedenko, tekerlekli sandalyesinde Sorin'le içeri girerler)

MEDVEDENKO Şimdi altı nüfusa bakmak zorundayım. Bir pud* unun fiyatı yetmiş Kapik olmuş.

DORN Bir çaresi vardır herhalde...

* 1 Pud=16,380 kg. değerinde dönemin ağırlık ölçü birimi.

MEDVEDENKO Sizin için kolay tabii. Sizde para kum gibi..

DORN Bende mi? Otuz yıl çalıştım, gece gündüz didindim, ne biriktirebildim? Hepsi ikibin... Onu da geçenlerde kısa bir yurt dışı seyahatında çarçur ettim. Hiç param kalmadı.

MAŞA *(Kocasına)* Sen hâlâ burada mısın?

MEDVEDENKO *(Suçlu gibi)* At vermedi, ne yapabilirdim?

MAŞA *(Küçümseyen bir kızgınlıkla ve alçak sesle)* Git başımdan!

(Tekerlekli sandalyeyi odanın sol tarafına getiririp bırakırlar. Polina, Maşa ve Dorn, Sorin'in yakınına otururlar, Medvedenko üzüntülü, bir köşeye çekilir)

DORN Oldukça değişmiş burası. Salon çalışma odası olmuş.

MAŞA Konstantin Gavriliç daha rahat yazabiliyor burada. İstediğinde hemen bahçeye çıkıveriyor.

(Bekçinin sopa vuruşları)

SORİN Kız kardeşim nerede?

DORN Trigorin'i karşılamaya istasyona gitti. Şimdi gelir.

SORİN Kardeşimi çağırmayı gerekli gördüğünüze göre hastalığım bayağı ciddi demek. *(Bir an sustuktan sonra)* Şaka gibi: Hastalığım bayağı ciddi ama hiç ilaç kullanmıyorum.

DORN Ne istiyorsun peki? Valeryan mı? Karbonat mı? Kinin mi?

SORİN Ooo, eski şarkı başlıyor yine. Gerçek bir işkence bu. *(Başıyla divanı işaret ederek)* Yatak benim için mi?

POLİNA Evet, Pyort Nikolayeviç.

SORİN Teşekkürler.

DORN *(Şarkı söyler)* "Ay süzülüyor gece boyunca sessizce gökyüzünde..."*

* Shilovski'nin (1852-1893) romansından bir şarkı.

SORİN Kostya'ya bir hikâye yazması için vereceğim iyi bir konu var. Adı: Arayan Adam" "L'homme qui a voulu." Gençliğimde hep yazar olmak istedim; olamadım. Güzel konuşmak istedim; berbat konuştum. *(Kendini taklit eder)* "Tabii ki, vesaire işte, filan işte, ve o, ve bu..., tastamam..." Kendimi savunmaya geçtiğimde ter boşanıyor her yerimden. Evlenmek istedim, evlenemedim. Şehirde yaşamak istedim, köyde yaşamaya mahkûm kaldım. Vesaire işte...

DORN Danıştay Üyesi* olmak istedin, oldun.

SORİN *(Güler)* Ben istemedim. Kendiliğinden oldu.

DORN Altmış iki yaşında yaşamından sızlanması, kabul edersiniz ki, oldukça nankörce bir davranış.

SORİN Ne dik kafalı ahmak bu! Ben yaşamak istiyorum! Bu kadar basit.

DORN Düşüncesiz bir konuşma. Doğa yasalarına göre her canlının yaşamı bir yerde sona ermek zorundadır.

SORİN Yine her şeye doymuş bir insan gibi konuşuyorsun. Aşırı doymuş biri olarak yaşamı kanıksamışsınız. Hiçbir şeyi umursamıyorsunuz. Ama ölüm gelince siz de tir tir titreyeceksiniz.

DORN Ölüm korkusu hayvansal bir içgüdüdür... Onu alt etmek gerekir. Ölümden sonra bir yaşam olduğuna inanan korkar; çünkü günahlarının cezasını çekecektir. Ama sizin, birincisi böyle bir inancınız yok, ikincisi günahınız da... Tabii yirmi beş yıl Adalet Bakanlığında çalışmış olmak dışında...

SORİN Yirmi sekiz...

(Treplev girer; Sorin'in ayak ucundaki sandalyeye oturur. Maşa, gözlerini hiç ayırmaz ondan)

DORN Konstantin Gavriliç'in çalışmalarına engel olacağız.

---

* Bu unvan, o dönemde 14 dereceli memur sıralamasında 4. derece idi ve askeriyedeki Tümgeneral'e karşılık geliyordu.

TREPLEV Hayır, önemi yok.

(Kısa bir ara)

MEDVEDENKO Size bir şey sorabilir miyim doktor, yurt dışında en beğendiniz şehir hangisi?

DORN Cenova.

TREPLEV Neden Cenova, peki?

DORN Çünkü oranın caddelerinde inanılmaz yoğun bir yaşam sürüp gider. Akşam otelden gezmeye çıkılınca yolların insan kalabalığıyla dolduğu görülür. Onlara karışılıp, onlarla kaynaşılır, onlardan biri gibi amaçsız dolaşılır. Birdenbire onlardan biri olduğu hissedilir ve acaba evrensel bir ruh var mı diye düşünülmeye başlanır... Bir zaman Nina Saraçneya'nın senin yazdığın oyundaki sözlerine benzer bir düşünce... Bu arada sorayım, Saraçneya nerelerde şimdi? Ne yapıyor?

TREPLEV Sanırım iyidir.

DORN Garip bir yaşam sürdürdüğünü söylemişlerdi. Aslı nedir, biliyor musunuz?

TREPYLEV Uzun bir hikâye, Doktor.

DORN Siz kısaca anlatın.

(Kısa bir ara)

TREPLEV Evden ayrıldı ve Trigorin ile yaşamaya başladı. Bunu biliyorsunuz, değil mi?

DORN Evet.

TREPLEV Bir çocukları olmuş. Çocuk ölmüş. Tahmin edileceği gibi, Trigorin onu bıraktı ve eski ilişkilerine döndü. Aslında bu ilişkilerinin hiçbirini koparmamıştı zaten, karaktersiz biri olarak. Yani Nina özel yaşamında mutsuzluğu yaşadı.

DORN Mesleğinde?

TREPLEV Daha da kötü. Önce Moskova yakınlarında bir yazlık tiyatroda oynadı, sonra taşraya gitti. O sıralarda onu hiç gözden ırak tutmadım, bir süre onu adım adım takip ettim arkasından. Daima büyük rollere yöneldi,

ama kulak trmalayıcıydı sesiyle ve sert hareketleriyle, oyunculuğu kaba, abartılıydı. Bazı anlarda ağlayıp sızlama ve ölme sahnelerinde başarılı oluyordu. Ama yalnızca birkaç kısa sahnede...

DORN Yine de yeteneği varmış demek?

TREPLEV Söylemesi güç. Belki de... Oynadığı zaman onu görüyordum, ancak o beni görmek istemiyordu, oteline kabul etmiyordu beni. Durumunu anladığımdan görüşmekten vazgeçiyordum.

(Kısa bir ara)

Başka ne olabilir?... Buraya eve döndüğümde ondan mektuplar aldım. Akıllı, içten, ilginç mektuplar... Şikâyetçi değildi hiçbir şeyden ama kalbinin kırık, üzüntülü olduğunu, sinirlerinin son derece gergin ve karmakarışık olduğunu hissediyordum. 'Martı' diye imza atıyordu. 'Deniz Kızı'* oyunundaki değirmencinin kendini kuzgun sanması gibi. O da mektuplarında kendinden daima 'Martı' diye söz edip duruyordu. Bugünlerde buradaymış.

DORN Ne diyorsun, burada mıymış?

TREPLEV Şehirde, bir otelde. Beş günden beri. Görmek istiyordum, Marya İlyiniçna gitti, ama kimseyi kabul etmiyormuş. Semyon Semyonoviç onu dün öğleden sonra buradan iki Verst ilerde kırda gördüğünü söyledi.

MERVEDENKO Evet, orada gördüm. Şehir yönünde yürüyordu. Selam verdim ve neden bizi ziyarete gelmediğini sordum. Geleceğini söyledi.

TREPLEV Gelmez buraya.

(Kısa bir ara)

Babasıyla üvey annesi ondan hiç söz etmek istemiyorlar. Arazilerinin çevresine bekçiler koymuşlar, girmemesi için.

* Puşkin'in tamamlanmamış oyunu.

(Doktorla birlikte çalışma masasına yürürler)

Kâğıt üzerinde kolayca filozof olunabiliniyor, ama yaşamın içindeyken her şey çok karmaşık.

SORİN Çok hoş bir kızdı.

DORN Ne dediniz?

SORİN Çok hoş bir kız olduğunu söyledim. Hatta bu Danıştay Üyesi Sorin bir ara âşıktı ona.

DORN Yaşlı zampara.

(Dışardan Şamrayev'in kahkahası duyulur)

POLİNA İstasyondan döndüler demek...

TREPLEV Doğru, annemin sesi de geliyor.

(Arkadina, Tregorin arkalarından Şamrayev girer)

ŞAMNRAYEV *(İçeri girerken)* Biz hepimiz yaşlanıyoruz, doğa yasaları bizleri ufalayıp eskitiyor, size ise saygı gösteriyor, aksini uyguluyor, hanımefendi... Bu pırıl pırıl renkler, bu canlılık... Bu zarafet...

ARKADİNA Yine bana uğursuzluk getireceksiniz, can sıkıcı adam!

TRİGORİN *(Sorin'e)* İyi günler, Piyotr Nikolayeviç! Neden hep hasta oluyorsunuz? Bu beni üzüyor!

(Maşa'yı görür, neşeyle)

Ooo, Marya İljiniçna!

MAŞA Tanıdınız mı? *(Elini sıkar)*

TRİGORİN Evlendiniz mi?

MAŞA Çok oldu.

TRİGORİN Mutlusunuz umarım? *(Dorn ile Medvedenko'yu reverans yaparak selamlar, kararsız adımlarla Treplev'e yaklaşarak)* İrina Nikolayevna eski olayları unutmuş olduğunuzu, artık bana kızmadığınızı söylemişti.

(Treplev ona elini uzatır)

ARKADİNA *(Oğluna)* Bak oğlum, Boris Aleksiyeviç yeni hikâyenin yayınlandığı dergiyi getirdi sana.

TREPLEV *(Trigorin'den dergiyi alır)* Teşekkür ederim.

Nazikçe bir davranış...

(Otururlar)

TRİGORİN Hayranlarınız selam gönderdi size... Petersburg ve Moskova'da ilgi ile karşılanıyorsunuz; bana sürekli sorarlar: Nasıl biri, kaç yaşında, sarışın mı esmer mi, diye. Genç biri olmadığınız konusunda nedense bir görüş birliği var. Takma adla da yazdığınızdan kimse bir şey bilmiyor. Demir Maske gibi gizem dolu birisiniz.

TREPLEV Uzun kalacak mısınız burada?

TRİGORİN Hayır, yarın Moskova'ya dönüyorum, ne yazık ki. Acilen bitirmem gereken bir hikâyem var; bir antolojiye de bir şeyler yazmam gerekiyor. Yani her şey eskisi gibi...

(Onlar konuştukları süre içinde, Arkadina ve Polina salonun ortasına bir oyun masası getirip kurarlar. Şamrayev masadaki mumları yakar ve oyun masasının sandalyeleri yerleştirir. Dolaptan tombala takımını çıkarır)

Bu defa hava pek iyi karşılamadı beni. Fırtına gibi bir rüzgâr var. Yarın sabah hava yatışırsa, erkenden gölde balık tutmaya gideceğim. Bu arada bahçede daha önce oyununuzun oynandığı bir yer vardı, orasını incelemek istiyorum, hatırlıyor musunuz? Kafamda yazacak bir şeyler var, orasının görüntüsünü belleğimde tazelemeye ihtiyacım var.

MAŞA *(Babasına)* Baba, kocam bir at rica ediyor. Eve gitmesi gerekiyor.

ŞAMRAYEV *(Onu taklit eder)* Bir at... Eve gitmesi gerekiyor... Görmedin mi istasyondan şimdi geldiler... *(Kızgın)* Onları yeniden yola koşamam.

MAŞA Başka atlarımız da var ya... *(Babasının sustuğunu görünce elini sallayarak)* Sizden bir şey istemek boşunadır zaten...

MEDVEDENKO Maşa, yürüyerek giderim... Gerçekten...

POLİNA *(İç çeker)* Bu havada... yürüyerek... *(Oyun masasına oturur)* Buyrun bayanlar baylar...

MEDVEDENKO Altı Verslik yol sadece... Hoşça kalın... *(Karısını öper.)* Hoşça kal, anne.

(Polina istemiye istemiye elini uzatır öpmesi için) Kimseye rahatsız etmek istemezdim ama bizim küçük... *(Eğilerek herkesi selamlar)* Hoşça kalın... *(Suçlu gibi çıkar)*

ŞAMRAYEV Böyle de gidebilir. General değil ya...

POLİNA *(Masaya vurarak)* Rica ediyorum, baylar bayanlar. Vakit kaybetmeyelim, yemeğe çağrılacağız az sonra.

(Şamrayev, Maşa ve Dorn masaya otururlar)

ARKADİNA *(Trigorin'e)* Uzun sonbahar geceleri burada tombala oynanır. Bakın, oldukça eski bir takım, annem bizimle tombala oynardı. Akşam yemeğine kadar siz de zevkine bir parti oyuna katılmaz mısınız? *(Trigorin ile masaya oturur)* Heyecanlı bir oyun değildir ama alışınca zevkli oluyor.

(Herkese üçer kartela dağıtır)

TREPLEV *(Dergiyi karıştırır)* Kendi hikâyesini okumuş, benimkileri açmamış bile.

(Dergiyi masasının üzerine bırakır. Kalkar, sol taraftaki kapıya yönelir, annesinin yanından geçerken eğilip başından öper)

ARKADİNA Sen oynamıyor musun Kostya?

TREPLEV Özür dilerim, canım istemiyor... Biraz hava alacağım. *(Çıkar)*

ARKADİNA On Kopik'ine oynuyoruz. Doktor, benim yerime parayı siz koyar mısınız...

DORN Emredersiniz, hanımefendi.

MAŞA Herkes hazır mı? Başlıyorum... Yirmi iki...

ARKADİNA Bende var!

MAŞA Üç!

DORN Evet.

MAŞA Üçe koydunuz mu? Sekiz! Seksen bir! On!

ŞAMRAYEV O kadar hızlı olma!

ARKADİNA Bilseniz beni Harkov'da nasıl beğendiler. Hâlâ sersemlemiş haldeyim.

MAŞA Otuz dört!

(Sahne arkasından melankolik bir vals çalındığı işitilir)

ARKADİNA Öğrenciler büyük bir coşkuyla bağırıp çağırdılar... Üç sepet çiçek, iki çelenk ve işte bu...

(Göğsündeki broşu çıkarıp masa üstüne fırlatır)

ŞAMRAYEV Fena değilmiş...

MAŞA Elli!

DORN Tam elli mi?

ARKADİNA Çok göz kamaştırıcı bir elbise vardı üzerimde... Eee, giyim kuşamı iyi bilirim ne de olsa...

POLİNA Kostya piyano çalıyor. Çok üzüntülü, zavallı.

ŞAMRAYEV Şaşmamalı. Gazetelerde çok sert eleştiriliyor.

MAŞA Yetmiş yedi!

ARKADİNA Aldırmasın o da.

TRİGORİN Onun problemi, henüz kendine özgü sesi bulamamış olması. Yazılarında her şey, bir şekilde garip, belli belirsiz, bulanık bazen de çetrefilli işlenmiş oluyor. Onun figürleri yaşamıyor.

MAŞA On bir.

ARKADİNA *(Sorin'e göz ucuyla bakarak)* Petruşa, sıkıldın mı?

(Kısa bir ara)

Uyumuş...

DORN Danıştay uyuyor.

MAŞA Yedi! Doksan!

TRİGORİN Böyle bir evde, böyle bir göl kenarında yaşamış olsam yazma işini bırakır yalnızca balık avlardım.

MAŞA Yirmi sekiz.

TRİGORİN Bir tatlı su levreği ya da turna balığı yakalamaktan daha zevkli bir şey yoktur.

DORN Ben Konstantin Gavrilıç'e inanıyorum. Onda bir şeyler var. Evet, var, kesinlikle... Anlatımı berrak ve güçlü, etkileyici de... Eksiği, net bir hedefe yönelememesi. Okuyucuda hafifçe dokunup geçen izlenimler uyandırıyor ama hikâye oluşmuyor. İrina Nikolayevna, oğlunuzun yazar olmasından memnun musunuz?

ARKADİNA İnanmayacaksınız, yazdıklarından bir satır bile okumadım. Bir şey diyemem.

MAŞA Yirmi altı!

(Treplev sessizce içeri girer ve kendi çalışma masasına gider)

ŞAMRAYEV *(Trigorin'e)* Unutmadan söyleyeyim, sizin bir şeyiniz var bizde, Boris Alekseyeviç.

TRİGORİN Nedir?

ŞAMRAYEV Konstantin Gavrilıç bir zaman bir martı vurmuştu ya, onun içini doldurmamı istemiştiniz benden.

TRİGORİN Hatırlayamadım. *(Düşünür)* En iyisi, bilmemiş olmak.

MAŞA Altmış altı! Bir!

TREPLEV *(Pencereyi ardına kadar açar, dinler)* Her yer kapkaranlık, anlamıyorum neden böyle huzursuzum.

ARKADİNA Kotsya, kapa o pencereyi, esiyor.

(Treplev pencereyi kapatır)

MAŞA Seksen sekiz!

TRİGORİN Ben kazandım, baylar bayanlar!

ARKADİNA *(Neşeli)* Bravo! Bravo!

ŞAMRAYEV Bravo!

ARKADİNA Her zaman ve her yerde şansı vardır bu adamın. *(Ayağa kalkar)* Şimdi artık bir şeyler yemeliyiz. Ünlü misafirimiz aç. Oyuna sonra devam ederiz... *(Oğluna)* Yazmayı bırak da, yemeğe gel hadi.

TREPLEV Gelmeyeceğim anne, yemek yemeyeceğim.

ARTKADİNA Nasıl istersen... *(Sorin'i uyandırır)* Petruşa, yemek! *(Şamrayev'in koluna grer)* Harkov'da beni nasıl kutladıklarını size anlatmalıyım...

(Polina masadaki mumları söndürür; sonra Dorn ile birlikte Sorin'in tekerlekli sandalyeseni iterler. Hepsi soldaki kapıdan çıkar. Salonda yalnızca çalışma masasında oturan Treplev kalır)

TREPLEV *(Yazmaya hazırlanır; önceden yazdıklarını gözden geçirir.)* Hep yeni biçimlerden söz edip durdum, ama galiba artık aynı şeyleri tekrara düştüm. *(Okur)* "Bahçe parmaklığındaki afişte deniyor ki ... Solgun yüzünüz siyah saçlarla çerçeveli ..." 'Deniyor ki, çerçevelenmiş...' Uygun değil bunlar. *(Karalar)* Kahramanın yağmur sesiyle uyanması ile başlayacağım. Gerisi toptan dışarı. Mehtaplı gece betimlemesi çok uzun ve özentili. Trigorin bir biçim tutturmuş, onun için kolay... Su bendinde kırık bir şişe ağzının parıltısı, değirmen taşının siyah gölgesi, mehtaplı bir gecenin betimlenmesi için ona yeterli oluyor. Oysa bana ışığın titremesi, yıldızların göz kırpıştırması ve piyanonun uzaktan gelen, güzel kokularla dolu havada gittikçe sönen ezgileri gerekiyor... Çok can sıkıcı.

(Kısa bir ara)

Artık açıkça anlıyorum ki mesele eski ya da yeni biçimde değil. Yazarken hiç biçim düşünmeden yazmakta; içinden gelen sesi özgürce kâğıda akıtmakta.

(Birisi dışardan masaya en yakın pencereyi tıklatır)

O da ne?

(Pencereden dışarı bakar)

Hiçbir şey görünmüyor.

(Camlı kapı kanadını açar ve bahçeye bakar)

Biri basamaklardan aşağı doğru koşuyor.

(Bağırır)

Kim var orada?

(Dışarı çıkar, terasta hızlı hızlı yürüme sesi duyulur. Kısa bir süre sonra Nina ile içeri gelirler.)

Nina! Nina!

(Nina başını onun göğsüne dayar, sessizca ağlar. Duygulanır)

Nina! Siz... İçime doğmuştu. Bütün gün korkunç bir sıkıntı vardı içimde. *(Şapka ve mantosunu alır)* Şimdi sen buradasın demek, güzelim, sevgilim benim! Ağlama artık, ne olur ağlama!

NİNA Biri var burada.

TREPLEV Hayır, yok kimse.

NİNA Kapıları kilitleyin, yoksa biri girer içeriye.

TREPLEV Kimse girmez.

NİNA İrina Nikolayevna'nın burada olduğunu biliyorum. Kapıları kilitleyin...

TREPLEV *(Sağdaki kapıyı kilitler, soldakine giderken)* Kilidi yok bunun. Bir koltuk yanaştırayım. *(Bir koltuğu kapıya dayar)* Şimdi için rahat etsin, kimse giremez içeriye.

NİNA *(Treplev'in yüzüne bakarak)* Size bakayım biraz. *(Çevreye bir göz atar)* Burası güzel olmuş, sıcak... Daha önceleri misafir salonuydu... Çok değişmiş miyim?

TREPLEV Evet... Zayıflamışsınız, gözleriniz daha da irileşmiş. Birden bire karşıma çıkman ne tuhaf, Nina. Niçin beni hep reddettiniz? Niçin şimdiye kadar gelmediniz buraya? Bir haftadan beri buralarda olduğunuzdan haberim var... Her gün otelinize geldim, hatta günde birkaç kere geldim, pencerenizin altında bir dilenci gibi bekledim.

NİNA Beni reddedersiniz diye korkuyordum. Her gece aynı rüyayı görüyorum: Beni görüyor ama tanımıyorsunuz. Bir bilseniz ne zor... Gelişimden beri buralarda dolaşıyorum... Gölün kıyısında. Birçok defa evinizin yakınına geldim ama bir türlü içeriye girmeye cesaret

edemedim. Oturalım.

(Otururlar)

Sadece oturmak ve uzun uzun konuşmak istiyorum. Ne güzel burası, sıcak ve rahat... Rüzgârı işitiyor musunuz? Turgenyev'de bir cümle vardır: "Böyle gecelerde, başını sokacak bir yeri ve sıcak bir köşesi olanlara ne mutlu!" Ben bir martıyım... Hayır, değil. *(Alnını ovuşturur)* Ne söylemek istiyordum? Ah ya... Turgenyev... "Tanrı bütün barınaksızların ve yolda olanların yardımcısı olsun..." Neyse...

(Hüngür hüngür ağlar)

TREPLEV Nina, niye ağlıyorsun yine... Nina!

NİNA Olsun, ağlayınca rahatlıyorum... İki yıl hiç ağlamadım. Dün akşam geç vakit, bizim tiyatro yerinde duruyor mu diye bahçeye bakmaya geldim. Onu görünce iki yıldan beri ilk kez orada ağladım. Büyük bir rahatlama hissettim. Bakın ağlamıyorum artık.

(Treplev'in elini tutar)

Yazar oldunuz demek... Siz yazar, ben oyuncu... Yaşamın girdabına ikimiz de kapıldık yani... Eskiden burada bir çocuk kaygısızlığı ile yaşıyordum; sabah uyanıyor ve bir şarkı tutturuyordum. Sizi seviyor ve şöhret hayalleri kuruyordum. Ya şimdi? Yarın sabah erkenden ilk trenle üçüncü mevkiide, bağırıp çağıran köylülerin arasında Yelets'e gideceğim... Orada eğitimli görünme meraklısı tüccarların gevezeliklerine katlanacağım. Hepsi sıradan şeyler.

TREPLEV Neden Yelets?

NİNA Bütün kış için anlaşmam var. Vakti geldi.

TREPLEV Nina, size lanet ettim, sizden nefret ettim; mektuplarını fotoğraflarını yırtıp attım ama her an benliğimin sizden kopmayacağını bilincindeydim. Sizi bırakamam, Nina. Sizin gitmeniz ve hikâyelerimin yayınlanmasından beri, yaşam işkence oldu benim için;

artık böyle bir şey olmayacak... Sanki biri benim gençliğimi koparıp almıştı benden, birdenbire yaşlı biri olmuştum. Size sesleniyor, bastığınız toprağın her parçasını öpüyorum. Her tarafta sizin yüzünüzü, yaşamımın en iyi yıllarında bana yakınlık göstermiş olan o zarif gülüşünüzü görüyorum.

NİNA *(İyice şaşkın)* Niçin böyle konuşuyor, niçin?

TREPLEV Çok yalnızım, beni ısıtacak kimse yok, yeraltındaymışım gibi üşüyorum. Yazdıklarımın hepsi de yavan, iç karatıcı, duygu yoksunu... Benimle kal, Nina, rica ediyorum, ya da izin verin birlikte gidelim! *(Nina hemen şapka ve mantosunu alır)* Nina, neden? Ne var, ne oluyor, Nina?

(Onun giyinmesini izler.
Kısa bir ara.)

NİNA Arabam bahçe kapısı önünde. Yalnız gidebilirim. *(Gözyaşlarıyla)* Bana biraz su verseniz...

TREPLEV *(Ona su verir)* Şimdi nereye gitmek istiyorsunuz?

NİNA Şehire.

(Kısa bir ara)

İrina Nikolayevna burada mı?

TREPLEV Evet... Perşembe günü dayım kötüleşti, gelmesi için telgraf çekmiştik.

NİNA Neden bana bastığım toprağın her parçasını öpeceğinizi söylediniz? Ben öldürülmeyi hak ediyorum. *(Masaya eğilir)* Öyle yorgunum ki! Biraz dinlenmek istiyorum... Dinlenmek! *(Başını kaldırır)* Bir martıyım ben... Hayır. Bir oyuncuyum. Evet!

(Arkadina ve Trigorin'in gülüşmelerini duyar; dinler. Sonra soldaki kapıya koşar, anahtar deliğinden bakar)

O da burda demek... *(Treplev'e döner)* Ne yapalım... Yapacak bir şey yok... Tiyatroya inanmıyor o, daima benim hayallerimle alay ederdi. Bu yüzden ben de

yavaş yavaş inancımı yitirdim ve cesaretimi kaybetim... Sonra aşkın getirdiği dertler, kıskançlıklar, çocuğum için duyduğum sürekli korkular... Küçüldüm, belirsizleştim sahnede. Sahnede hiçbir şey başaramadım, kollarımı nerede tutacağımı bilmiyordum; yürümeyi, konuşmayı beceremez oldum. En kötü olanı da, sahnede çok kötü oynadığını bilmektir. Ben bir martıyım. Hayır... Hatırlıyor musun bir martıyı vurup öldürmüştünüz? Günün birinde bir adam gelir, martıyı görür ve sırf can sıkıntısından vurur onu... küçük bir hikâye konusu. Hayır...

(Alnını ovuşturur)

Ne anlatıyordum? ... Doğru, tiyatrodan. Ama artık bugün her şey bambaşka... Ben gerçek bir tiyatro sanatçısıyım; sahnede oynamak bana zevk veriyor, sahnede kendimi geliştirdim ve bugün artık kendimi güçlü ve başarılı olarak hissediyorum. Burada olduğum şu günlerde de çevrede gezdim dolaştım, bu duyguyu yaşadım, içimdeki gücün günden güne büyüdüğünü hissettim... Şimdi biliyorum ki, Kotsya, bizim için önemli olan, tiyatro yapmamız ya da yazmamız değilmiş. Benim hayallerimi süslemiş olan şöhret de değil. Önemli olan direnmek ve güçlüklere dayanma iradesi gösterebilmekmiş. Kaderine katlan ve inanmasını bil. Artık böyle yapıyor ve acı çekmiyorum. Mesleğimi, yapacaklarımı düşününce, yaşamdan korkum kalmıyor.

TREPLEV *(Üzgün)* Siz yolunuzu bulmuşsunuz, ne istediğinizi biliyorsunuz. Ama ben, hep karmaşık fantazileriminle yaşıyorum, niçin ve kimin için yazdığım hakkında bir düşünceye sahip değilim. Yaptığım işin neye ve kime yarayacağına inanmıyor ve bilmiyorum da.

NİNA *(Dinler)* Şşşt... Gitmem gerekiyor. Adieu... Meşhur olduğumda bir defa gelip hayranlıkla seyredin beni.

Söz mü? Gideyim artık... *(Elini sıkar)* Geç oldu. Ayakta zor duruyorum. Çok yorgunum ve karnım aç...

TREPLEV Kalın, yemek için bir şeyler getiririm size...

NİNA Hayır, hayır, gideceğim. Yolu yalnız bulurum... Arabam yakında bekliyor... Onunla o da geldi demek? Ne yapalım? Trigorin'i gördüğünüzde ona geldiğimi söylemeyin. Onu seviyorum... Hatta eskisinden daha çok seviyorum... Küçük bir hikâye konusu... Onu tutkuyla seviyorum, umutsuzca... Eski günler ne güzeldi, Kostya! Hatırlıyor musunuz? Yaşamımız aydınlık, sıcak ve masumdu... Çiçekler gibi narin, inceydi duygularımız... Hatırlıyor musunuz?

(Ezberden okur)

"İnsanlar, aslanlar, kartallar ve keklikler, boynuzlu geyikler, kazlar, örümcekler, sulardaki suskun balıklar, deniz yıldızları ve gözle görülmeyen bütün varlıklar, kısacası bütün yaşam, bütün yaşam kendi hüzünlü döngülerini tamamlayıp söndüler. Artık binlerce yıldan beri yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı varlık bulunmuyor. Bu zavallı Ay, boşuna yakıp duruyor fenerini. Çayırlarda çığrışarak uyanan turnakuşları yok, ıhlamur korularında vızıldamıyor mayısböcekleri..."

(Treplev'i sıkıca kucaklar ve camlı kapıdan koşarak çıkar)

TREPLEV *(Kısa bir duraksamadan sonra)* Umut ederim bahçede onu gören olup da anneme söylemez. Çok kızabilir...

(İki dakika boyunca bütün yazdıklarını toplayıp yırtar ve masanın altına atar, sonra sağdaki kapıyı açar ve dışarı çıkar.)

DORN *(Soldaki kapıyı açmaya uğraşır)* Tuhaf. Sanki kilitli... *(Girer, koltuğu yerine koyar)* Engelli koşu gibi.

(Arkadina, Polina, arkalarında ellerinde şişelerle Yakov

ve Maşa, sonra Şamrayev ile Trigorin girerler)

ARKADİNA Lütfen masaya kırmızı şarap ve Boris Alekseyeviç'in birasını koyun. Oyun sırasında içilir. Haydi oturalım baylar bayanlar.

POLİNA *(Yakov'a)* Çayı da getir.

(Mumları yakar ve masaya oturur)

ŞAMRAYEV *(Trigorin'i dolabın yanına götürür)* İşte size söylediğim burada.... *(Dolaptan içi doldurulmuş bir martı çıkarır)* İşte siparişiniz...

TRİGORİN *(Martıya bakar)* Hiç hatırlamıyorum. *(Biraz düşünür)* Hayır, hatırlamıyorum.

(Sağdan sahne gerisinden bir silah sesi işitilir. Hepsi irkilir.)

ARKADİNA *(Büyük korku içinde)* Ne oldu?

DORN Yok bir şey. İlaç çantamdaki şişelerden biri patlamıştır. Endişe etmeyiniz. *(Sağdaki kapıdan hemen çıkar. Yarım dakika kadar sonra döner)* Tahmin ettiğim gibi. Eter şişesi patlamış.

(Şarkı söyler)

"Ve yine karşında hayranlıkla duruyorum..."

ARKADİNA *(Yerine oturur)* Aman Tanrım, şoke oldum. Aklıma o... *(Elleriyle yüzünü kapatır)* Gözlerim karardı birden...

DORN *(Bir dergiyi karıştırırak Trigorin'e)* İki ay önce bir yazı çıkmıştı bu dergide... Amerika'dan gönderilen bir mektup, size şimdi sormak istiyorum...

(Kolunu Trigorin'in beline dolayarak onunla sahne önüne gelirler)

... çünkü bu soru çok ilgilendiriyor beni...

(Sesini alçaltarak)

İrina Nikolayevna'yı hemen alıp götürün buradan. Konstantin Gavriloviç kendini vurmuş.

SON

10.08.2017

1860–1904

Martı,
1896 yılında ilk sahnelendiğinde başarısızlığa uğramış ancak 1898'de Moskova Sanat Tiyatrosu'nun kuruluşunun ilk oyunu olarak sahnelendiğinde çok büyük başarı kazanmış ve o tarihten sonra, oyunun afişi Moskova Sanat Tiyatrosu'nun amblemi olmuştur.
Çehov bu oyunda, dolaylı anlatımı uygulayarak komedyayı insanoğlunun '*özlemleri ile gerçeklik*' ve '*istekleri ile yapabilme gücü*' arasındaki çelişkiden çıkarır.
Oyundaki kahramanların hiçbiri, istek ve özlemlerine yaşam mücadelelerinde kavuşamazlar.
Yaşamayı başarabilenler ise ancak kendi kişilik ve ideallerinden ödün vererek ayakta kalmayı sürdürebilenlerdir.

9 786059 306492

Kapak Tasarımı: Mengü Ertel